LEERBOEK

VOOR HET

BOEKHOUDEN

DOOR

S. ZWARENSTEIN

LEERAAR BOEKHOUDEN M. O.

1924

Drukkerij voorheen G. C. T. van Dorp & Co.

— Soerabaia — — Bandoeng

LEMBAGA KEBUDAJAAN
INDONESIA

V-226.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

I. 226

LEERBOEK

VOOR HET

BOEKHOUDEN

DOOR

S. ZWARENSTEIN

LEERAAR BOEKHOUDEN M. O.

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

Boekhandel en Drukkerij voorheen G. C. T. van DORP & Co
Semarang — Soerabaia — Bandoeng
1924

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VOORBERICHT.

Voor zoover mij bekend, bestond er nog geen leerboek voor het boekhouden waarbij de Indische toestanden meer tot hun recht kwamen, dan dat in de Hollandsche leerboeken geschiedt; vandaar dit boekje. Daar het is ontstaan in de school, hoopt schrijver, dat het zijn weg wel zal mogen vinden.

Het geeft slechts eenvoudige boekingen volgens de dagelijksche methode. Bij sommige onderwerpen is de bespreking een weinig uitgebreid, terwille van de handelskennis en ook, om het inzicht der leerlingen te verruimen, b.v. bij wissels, effecten.

Na het begrip balans voldoende te hebben bijgebracht, heeft schrijver geen verdere oefeningen hierin gegeven, aangezien het boekje „Balans-Opgaven" van mijn collega, den heer A. P. F. Michel, voldoende practische oefeningen daartoe biedt.

In een volgend deel hoopt schrijver de compagniehandel, de maandelijksche methode en de verdere uitbreiding van het boekhouden te behandelen.

SEMARANG, Juni 1924.

DE SCHRIJVER.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Inhoud

	Bladz.
SCHIFTING	1
DEBITEEREN EN CREDITEEREN	3
BEREKENING VAN DE WINST	5
BANK, KAPITAAL, HULPREKENING	7
DISCONTEERING, WISSELS	10
HOOFDBOEKEN, REKENINGEN, GROOTBOEK, JOURNAAL, PROEFBALANS	14
INCASSO'S	17
AFSLUITING	19
FACTUUR, MAKELAARS, COMMISSIONNAIRS, COURTAGE, PROVISIE	22
VREEMD GELD	24
GOEDEREN IN COMMISSIE, GOEDEREN IN CONSIGNATIE	29
EFFECTEN	32
GELDLEENING TEGEN ONDERPAND	39
DUBIEUZE DEBITEUREN, FAILLIETE BOEDEL, AFSCHRIJVING OP DUBIEUZE DEBITEUREN	44
AFSLUITING	49
DE BALANS	52
DE ONGEBOEKTE BEZITTINGEN EN SCHULDEN	54
PRACTISCH GEDEELTE	56

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.
Tanggal : 27-6-2011
Nomor Induk : 284/PN-Mus
NIB-ID : 7150760
ITEM-ID : 2121035 76
Asal : Museum Pusat

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

ERRATA

Onderaan bladz. 2 bij te schrijven:

In welke boeken zal hij nu de volgende posten uit het memoriaal schrijven?

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Schifting

Het aanteekenen in een boek van alle handelsvoorvallen, die zich in een zaak voordoen, noemt men boekhouden. Als iemand een zaak heeft, en hij koopt b. v. van een ander 500 K.G. koffie, om ze weer in het klein te verkoopen, dan zal hij hiervan een aanteekening maken. Hij schrijft dan:

4 Februari	Betaald aan N. N. te Semarang voor 500 K.G. koffie à 40 cent. . . *f*	200	—

Verkoopt hij nu aan PIETERSE 1 K.G. koffie voor 60 cent, dan zal hij in dat zelfde boek aanteekenen:

5 Februari	Ontvangen van PIETERSE voor 1 K.G. koffie . . . . . *f*	0	60

Zoo schrijft hij alles, wat hij doet en wat er in zijn zaak voorvalt, in dit boek. Zoo'n boek heet **Memoriaal**. Hierin kan hij alles vinden wat hij noodig heeft. Het is te begrijpen, dat hij echter dikwijls lang zal moeten zoeken, voor hij gevonden heeft, wat hij noodig heeft.

Daarom gaat hij de aanteekeningen, die hij in het **Memoriaal** schreef, in dezelfde volgorde, als waarin ze zich voordeden, schiften; hij gaat bij elkaar voegen, wat bij elkaar behoort, zoodat hij dan een beter overzicht over elk onderdeel krijgt.

Een aanteekening noemt men gewoonlijk **post**.

Zoo zal hij een boek nemen, waarin hij aanteekent, alles waarbij hij geld ontvangt of uitgeeft.

Zoo'n boek noemt hij dan **Kasboek**. In een ander boek teekent hij weer die posten uit het **Memoriaal** aan, welke betrekking hebben op de goederen, die hij koopt en verkoopt. Dit boek zal hij dan noemen **Goederenboek**. In een ander boek zal hij dan aanteekenen, die posten uit het memoriaal, welke vermelden, dat hij geld te vorderen heeft van personen en van hun betalingen. Dit boek zal hij noemen **Debiteurenboek**. In een ander boek weer zal hij aanteekenen die posten uit het memoriaal, welke vermelden, dat hij geld schuldig is aan personen en van zijn betaling aan hen. Dit boek noemt hij **Crediteurenboek**.

Dan blijven er toch nog posten in het **Memoriaal** over, die hij in geen der vier genoemde boeken kan plaatsen en waarvoor hij dan een boek kan openen, dat hij **Diversen** kan noemen, doch waarin hij alles, wat bij elkaar behoort, op één blad vereenigt.

Wil hij nu de eerste post (zie boven) in de andere boeken vermelden, dan zal hij dit in de eerste plaats in het **Kasboek** vermelden en in de tweede plaats in het **Goederenboek**. Ook voor de tweede post heeft hij het **Kasboek** en het **Goederenboek** noodig. Op deze wijze kan hij zijn boekhouding in een voor hem gemakkelijk-overzichtelijken vorm inrichten.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Debiteeren en Crediteeren

In de vorige les hebben wij gezien, dat de aanteekeningen uit het **Memoriaal** in verschillende boeken verder worden verwerkt. Hoe zal nu zoo'n boek er uitzien? Laten wij beginnen met het **Kasboek**. Men heeft daar, als in elk boek, naast elkaar twee bladzijden, een linker en een rechter. Twee bladzijden naast elkaar noemt men gewoonlijk een *folio*. Bij het boekhouden spreekt men echter gewoonlijk van *rekening*. De linkerzijde van een folio noemt men de *debetzijde* en de rechterzijde noemt men de *creditzijde*. Om vergissingen te voorkomen worden de woordjes *debet* en *credit* er nog eens boven gezet ook, en wel *debet* aan de linkerbovenzijde van het linkerblad en *credit* aan de rechterbovenzijde van het rechterblad. Aldus:

Debet						*Credit*	

Het geld, dat ontvangen is, wordt aangeteekend op de linker *(debet)* zijde en het geld, dat is uitgegeven, wordt aangeteekend op de rechter *(credit)* zijde. De eerste en de tweede post uit het **Memoriaal** (les 1) in het **Kasboek** overgebracht zien er dan aldus uit:

Debet	2e. Post.		Kasboek		Ie. Post		*Credit*	
5 Febr.	Voor ontvangen	*f*	0 60	4 Febr.	Voor betaald	*f*	200	—

Zoo geschiedt verder met elke aanteekening.

Bij het **Goederenboek** en het **Debiteurenboek** volgen we dezelfde handelwijze, als bij het **Kasboek** De ontvangen goederen teekenen we links de uitgegeven goederen teekenen we rechts

aan. De vorderingen, die we op debiteuren hebben, teekenen we eveneens links aan, terwijl we de aanteekening voor hun betalingen rechts opschrijven. Dit aanteekenen op de linkerzijde van een rekening noemen we debiteeren; en het aanteekenen op de rechterzijde noemen we crediteeren. De rekeningen uit het **Kasboek**, het **Debiteurenboek** en het **Goederenboek** worden dus respectievelijk gedebiteerd voor het ontvangen van gelden, voor het verkrijgen (= ontstaan) van een vordering op iemand, en voor het verkrijgen van goederen; ze worden gecrediteerd voor het uitgeven van geld, het tenietgaan van een vordering, en voor het uitgeven van goederen, dus ook weer het tenietgaan voor de zaak van die bezitting.

Een geheel andere volgorde hebben we bij de rekeningen in het crediteurenboek. Ontstaat er voor ons een schuld, dan wordt hier de rekening eerst gecrediteerd; betalen we later de schuld, gaat dus de schuld teniet, dan wordt de rekening gedebiteerd.

De rekeningen worden verdeeld in 2 hoofdgroepen, n. l. rekeningen, waarop bezittingen en rekeningen, waarop schulden worden aangeteekend.

In het bovenstaande geval worden de bezittingen dus aangeteekend op de rekeningen van het **Kas-, Debiteuren-** en **Crediteurenboek;** terwijl de schulden worden aangeteekend op de rekeningen van het **Crediteurenboek.**

De rekeningen uit de eerste 3 boeken noemen we ***rekeningen van bezit;*** de rekeningen uit het crediteurenboek noemen we ***rekeningen van schuld.***

Wanneer we nu een post uit het **memoriaal** op een rekening moeten overbrengen, vragen we ons eerst af, of de aanteekening moet geschieden op een rekening van ***bezit*** dan wel op een ***rekening van schuld.*** Daarna nemen we de volgende regels in acht:

1e Een rekening van bezit wordt gedebiteerd bij het ontstaan van een bezitting.
2e Een rekening van bezit wordt gecrediteerd bij het tenietgaan van een bezitting.
3e Een rekening van schuld wordt gecrediteerd bij het ontstaan van een schuld.
4e Een rekening van schuld wordt gedebiteerd bij het tenietgaan van een schuld.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Breng nu de posten uit het **Memoriaal** van les 1a, 1b en 2 op de juiste zijde der rekening.

Berekening van de winst

Als stelregel nemen we aan, dat er geen zaak is, of ze wordt gehouden om er winst mee te behalen. Een zaak, die geen of niet voldoende winst kan behalen, moet verdwijnen. Daarom zal elke eigenaar de goederen, die hij bezit, trachten te verkoopen tegen een hoogere prijs, dan hij er zelf voor betaalde. Dit verschil in prijs noemen we bruto-winst.

De naam bruto-winst zegt reeds, dat dit bedrag met iets moet worden verminderd, om de nettowinst te verkrijgen. Als iemand b. v. in een jaar 100.000 K. G. koffie verkocht heeft voor fl. 60.000.—, terwijl hij er zelf fl. 50.000.— voor betaalde, dan is zijn bruto-winst het verschil tusschen deze bedragen = fl. 10.000.— De goederenrekening zal dus gedebiteerd zijn voor de aanschaffingsprijs en voor alle onkosten, die ten behoeve van die goederen gemaakt zijn = fl. 50.000.—, terwijl ze gecrediteerd is voor de opbrengst = fl. 60.000.—.

Maar voor deze verkoopen heeft hij geld moeten uitgeven. Hij heeft een gebouw moeten huren, waarin hij zijn goederen bewaarde en waarin hij zijn goederen verkocht; hij heeft een of meer bedienden moeten houden, die hem hielpen de klanten te bedienen en om de koffie bij sommige klanten aan huis te bezorgen. Kortom ten behoeve van de zaak heeft hij een totaal aan uitgaven gehad van fl. 3.000.—. Zijn netto winst bedraagt dus niet fl. 10.000.—, doch slechts fl. 7.000.—.

Hoe houdt nu de koopman aanteekening van deze bedragen? De uitgaven, die hij had ten behoeve der zaak noemen we **Onkosten**. Daar ze een verlies vormen, nemen we een rekening in het boek **Diversen**, welke rekening we **Verlies en Winst** noemen. Deze rekening nu wordt gedebiteerd voor alle onkosten

In het bovenstaande geval is deze rekening gedebiteerd voor fl 3.000.—. Waarvoor moet ze nu gecrediteerd worden?

We hebben gezien, dat de goederenrekening voor fl. 10.000— meer gecrediteerd is dan gedebiteerd. Vroeger hebben we dan ook opzettelijk een fout gemaakt; we hadden de goederenrekening moeten crediteerden voor de inkoopsprijs en voor het meerdere hadden we de verlies- en winstrekening moeten crediteeren.

Daar dit echter zeer tijdroovend en vaak zeer moeilijk is, laten we de winst maar op de goederenrekening staan, om dit dan later in één bedrag op de verlies- en winstrekening te brengen.

Even zooals het bij de goederenrekening gaat, zoo gaat het ook bij de rekening **Panden** of **Panĉ Bodjong,** in het boek **Diversen**. Deze rekening wordt gedebiteerd voor den aankoop en alle kosten, die uitsluitend voor het huis betaald zijn, en gecrediteerd voor alle gelden, die we ontvangen hebben door het bezit van het huis.

Willen we dus weten hoeveel winst we met het huis gemaakt hebben, dan kunnen we dit op de rekening **Panden** vinden. Ook hiervan brengen we de winst dan later over naar de verlies- en winstrekening.

We zien dus, dat de rekening verlies- en winst wordt gecrediteerd voor de winst en dat ze wordt gedebiteerd voor het verlies. Waarom?

De winst behoort eigenlijk aan den eigenaar (het aansprakelijk hoofd); het is dus een schuld van de zaak aan den eigenaar. terwijl een verlies een vordering van de zaak op den eigenaar is,

Bereken nu de winst, die een zaak gemaakt heeft, als de posten van les 3 in het memoriaal voorkomen.

Breng eerst de posten naar de daarvoor bestemde boeken over.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Bank, Kapitaal, Hulprekening

Het gebeurt wel, dat een zaak meer geld in kas heeft, dan wel direct noodig is. Stond dat geld bij een bank, dan zou de zaak daarvoor rente krijgen en dus winst behalen. Daarom brengt de eigenaar het overtollige geld bij een bank, waar hij het deponeert. Hierbij wordt bepaald, hoelang de eigenaar te voren moet kennis geven, als hij geld van de bank wil terug hebben.

Die tijd noemen we opzeggingstermijn. Hoe langer die termijn is, hoe meer rente gewoonlijk gegeven wordt. Bepaalt men een opzeggingstermijn, dan zeggen we, dat het geld a deposito is geplaatst. Wil men echter steeds de volledige beschikking over het geld hebben, dan plaatst men het op giro of in rekeningcourant.

Stort dus een zaak geld bij de Nederlandsche Handel Maatschappij, dan opent hij in zijn boek **Diversen** een rekening **Ned. Handel Maatsch. a Deposito**, of, **Ned. Handel Maatsch. Rek.-Courant.**

Ontvangen we nu de rente met dit geld behaald, dan krijgen wij de memoriaalpost:

Ontvangen van de Ned. Handel Maatsch.
de interest van mijn a deposito geplaatst geld . . . *f* 125.—
en deze post in het boek **diversen** overgebracht zouden we dien moeten aanteekenen op de rekening verlies- en winst. Inplaats echter van het op de rekening verlies- en winst te boeken, boeken we het op de rekening **Interest**.

Deze rekening wordt dus gedebiteerd voor de interest, die wij betalen, en gecrediteerd voor de rente, die wij ontvangen. De rekening **Interest** wordt dus gedebiteerd of gecrediteerd inplaats van de verlies- en winstrekening. Een rekening nu, die gedebiteerd of gecrediteerd wordt inplaats van een andere rekening,

heet een **hulprekening**. De rekening **Interest** is dus een hulprekening van de verlies- en winstrekening. Zoo gaan we voortaan ook inplaats van de verlies- en winstrekening, de rekening **Onkosten** debiteeren of crediteeren. voor gemaakte en terug ontvangen onkosten.

We krijgen dus de volgende uitbreiding van de reeds geleerde regels:

1e. Een rekening van bezit wordt gedebiteerd bij het ontstaan en gecrediteerd bij het tenietgaan der bezitting.
2e. Een rekening van schuld wordt gecrediteerd bij het ontstaan en gedebiteerd bij het tenietgaan der schuld.
3e. Een hulprekening wordt gedebiteerd als de hoofdrekening gedebiteerd had moeten worden.
3e.*b* Een hulprekening wordt gecrediteerd als de hoofdrekening gecrediteerd had moeten worden.

Als we nu een zaak beginnen, dan geven we geld aan die zaak, v. b. *f* 10.000.—. Nu gaan we goederen koopen voor *f* 10.000.—, doch waarvan we slechts *f* 7.000.— betalen, omdat we ook geld voor loopende uitgaven willen over houden. We hebben dan in kas *f* 3.000.—, goederen *f* 10.000.—, terwijl er een schuld is van *f* 3.000.— In het **memoriaal** komt dan deze post voor:

Heden mijn zaak begonnen met	contanten	*f* 3.000	—		
	goederen	„ 10.000	—	*f* 13.000	—
	schulden			„ 3.000	—
	vermogen			*f* 10.000	—

Hiervan boeken we nu:

Debet	**Kas**	*Credit*
f 3.000.—		

Debet	**Goederen**	*Credit*
f 10.000.—		

Debet	**Crediteuren**	*Credit*
		f 3.000.—

Debet	**Kapitaal**	*Credit*
		f 10.000.—

Het zuiver vermogen komt dus op de rekening **Kapitaal** in één bedrag voor, en wel aan de ***creditzijde,*** omdat dit een schuld is aan het aansprakelijk hoofd. Daar alle veranderingen in de vorderingen op en schulden aan het aansprakelijk hoofd het kapitaal doen veranderen, zouden we alles eigenlijk op de rekening kapitaal moeten boeken. Daar we dit echter niet doen, maar het òf op de privé-, òf op de verlies- en winstrekening boeken, zijn dus de privé- en de verlies- en winstrekening hulprekeningen van de kapitaalrekening.

De Privé- rekening is een rekening, die gedebiteerd wordt, als de zaak een vordering op het aansprakelijk hoofd krijgt, door een handeling, die eigenlijk buiten de zaak staat, b. v. het aansprakelijk hoofd neemt voor zich zelf *f* 200.— uit de kas; dan wordt de Privé-rekening gedebiteerd voor *f* 200.— en de kasrekening gecrediteerd. De Privé-rekening wordt gecrediteerd, als de zaak dus een schuld krijgt aan het aansprakelijk hoofd, b. v. als het aansprakelijk hoofd *f* 500.— aan de zaak leent. Dan wordt de kas gedebiteerd voor *f* 500.— en de Privé-rekening gecrediteerd voor *f* 500.—.

Het kapitaal nu is het verschil tusschen het totaal van alle bezittingen en het totaal van alle schulden aan anderen.

De verlies- en winstrekening is dus een hulprekening van de kapitaalrekening en zelf weer hoofdrekening van de onkostenrekening, en van de interestrekening.

Boek nu de memoriaalposten van les 4 op de daarvoor bestemde rekeningen. (Denk om de **Kapitaalrekening**).

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Disconteering, wissels

Vaak worden goederen op crediet verkocht. Bv. JANSEN koopt van ons 100 M. flanel voor *f* 120,—, te betalen over 3 maanden. Maar na een paar weken zouden we dat geld zelf willen hebben om er schulden mee te betalen. Nu kunnen we naar een kennis toe gaan, wien we vragen de vordering op JANSEN van ons te koopen. Onze kennis is daartoe wel bereid; echter verlangt hij daarvoor een vergoeding, een rente, die we in dit geval **Disconto** noemen Hij wil b. v. de vordering van ons koopen voor *f* 118,—. Eigenlijk leenen we nu van hem *f* 120,—, waarvoor we *f* 2,— rente vooruit betalen. Van deze overeenkomst moet een akte worden opgemaakt, die **Akte van cessie** heet. Deze akte moet door een deurwaarder aan JANSEN worden beteekend; deze kosten komen voor rekening van ons, evenals die voor het opmaken der akte. Zoo'n akte van cessie is dus duur en tijdroovend. Daarom is er naar een andere wijze van overdracht gezocht. En dit heeft men gevonden in den wissel. Een wissel is een geschrift, dat ten doel heeft de vorderingen op personen aan anderen over te dragen op een vluggere en goedkoopere wijze, dan door cessie. Art. 100 W. v. K. zegt ons wat een wissel is in den zin der wet. (Indisch Wetboek van Koophandel Art. 99.)

De persoon, die den wissel trekt (men spreekt in den handel niet van schrijven, maar van trekken) heet de **Trekker**; die hem moet betalen of die hem accepteert, heet **Betrokkene**; die den wissel in bezit krijgt heet **Houder**; die den wissel aan een ander overdraagt heet **Endossant;** de nieuwe houder heet **Geëndosseerde** of **Discontant.** De aanteekening, waarbij de wissel is overgedragen, heet **Endossement.** Als bewijs, dat de betrokkene op den bepaalden tijd den wissel zal betalen, schrijft hij door

BAT. GENOOTSCHAP VAN K. EN W.

Goed voor *f* _____ Ind. Crt.

Op den .....

negentienhonderd en ..... neemt

ondergeteekende .....

koopman te ..... aan, te betalen bij het agentschap der

Javasche Bank, te ..... aan de order van .....

..... de Somma van

_____

_____ **Ind. Courant.**

Waarde in koopmanschappen genoten

....., ... 192....

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.
PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP

WINKELMAATSCHAPPIJ

SEMARANG

Semarang, den 2 April 1924

Den 2den Juni 1924 gelieve

aan de Nederlandsche

de Somma van

TWEE

Geaccepteerd

L. DE JONG

Met vriendelijke ontvangen.

Aan

Den Heer L. de Jong

Djokjakarta

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

4 .

Goed voor **f 2000.–**

e U te betalen voor dezen Wisselbrief

andel Maatschappij alhier, of order,

E DUIZEND GULDEN

N. V. Winkelmaatschappij

Zegel f 1.–

J. v. REHNEN

Dir.

6 April 1924

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Voor ons aan de Ned. Hand. Maatij.
Djokja of order.
Waarde in rekening.

Semarang, 20 Mei 1924.
De Agent der Ned. Hand. Mij.
te Semarang

Voldaan, 2 Juni 1924.
De Agent der Ned. Hand. Mij.
te Djokja

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Voor ons aan de Ned. Hand. Maatij.
Djokja of order.
Waarde in rekening.

Semarang, 20 Mei 1924.
De Agent der Ned. Hand. Mij.
te Semarang

Voldaan, 2 Juni 1924.
De Agent der Ned. Hand. Mij.
te Djokja

BAT. GENOOTSCHAP VAN KUNSTEN
PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

het linker gedeelte van den wissel **Geaccepteerd** en daaronder zijn handteekening. Na de acceptatie is zoo'n wissel een krachtig bewijs om het recht van de vordering te bewijzen.

De wissel luidt gewoonlijk aldus:

Semarang, 23 November, 1923. Goed voor *f* 1.200,—.

DRIE maanden na dato gelieve UEd. te betalen tegen dezen wisselbrief aan den heer J. JANSEN, alhier, of order, de som van een duizend twee honderd gulden. Waarde genoten.

P. v. LINGEN.

Aan
Den heer G. v. Doorn,
Koedoes.

Als de trekker geen bericht zendt aan den betrokkene aangaande het trekken van den wissel, behoeft de betrokkene den wissel niet te betalen (art. 142 W. v. K.) De berekening van het disconto vindt plaats volgens vaste regels. Men berekent het aantal dagen, dat er nog moet verloopen, voor de wissel betaalbaar is. Hierbij telt de dag waarop de wissel verdisconteerd wordt, de vervaldag en de dag na den vervaldag mee voor het aantal dagen, waarover rente betaald moet worden. De maand stelt men hierbij op het juiste aantal dagen en het jaar op 360 dagen. (In Engeland 365 dagen).

In de plaats van een wissel wordt ook wel eens een **Promesse** afgegeven. Zij heeft de zelfde kracht en hetzelfde doel als de wissel, doch in plaats van met een verzoek begint de promesse met een belofte:

DRIE maanden na dato *neem ik aan te betalen* aan den heer P. v. LINGEN, Semarang, of order, de som van enz.

Bij een promesse zijn dus trekker en betrokkene dezelfde persoon. Ook spreekt men wel eens van een assignatie. Dit is het geval, als trekker en betrokkene op dezelfde plaats woonachtig zijn, of als de waarde-clausule op den wissel ontbreekt.

Ten opzichte van den trekker spreekt men gewoonlijk van **Traite** en niet van wissel.

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

Over het endossement het volgende; dit kan zijn: 1e volledig (= op het endossement is de waarde- en de order-clausule vermeld); 2e onvolledig (= de order of de waarde-clausule ontbreekt); 3e blanco (= het endossement bestaat slechts uit den naam van den laatsten geendosseerde); 4e valsch (= wanneer iemand, die geen recht op den wissel had, deze overdraagt; dus dan komt er een valsche handteekening op voor; zoo'n valsch endossement doet den eigendom van den wissel niet overgaan).

Wanneer de betrokkene niet wil betalen of den wissel niet wil accepteeren, terwijl hij wel goederen heeft ontvangen, of wel om andere redenen een schuld aan den trekker heeft, dan wordt er een protest van **Non betaling**, of van **Non acceptatie** opgemaakt; de kosten hiervan komen voor rekening van den betrokkene. Betaalt de betrokkene niet, en heeft de laatste houder protest van non betaling doen opmaken, dan kan hij den wissel aan den vroegeren houder teruggeven, die hem de gemaakte kosten en de rente over de verloopen dagen moet vergoeden. Deze draagt hem weer over aan zijn voorman, totdat de wissel weer bij den trekker is teruggekomen. Dit recht heet **Regres-recht.**

Hoe worden nu in de boeken aangeteekend de voorvallen bij het verkoopen (=verdisconteeren) van vorderingen?

We ontvangen slechts *f* 118.— in handen, terwijl onze debiteur JANSEN voor *f* 120.— moet worden gecrediteerd. We ontvangen dus *f* 2.— minder. Deze *f* 2.— is dus blijkbaar een verlies voor de zaak. Daar we het moeten beschouwen alsof we *f* 2.— rente betalen, moeten we dit verlies dus niet boeken op de verlies- en winstrekening, maar op de rekening **Interest.**

We krijgen dus:

Kas	**Interest**	**Jansen**
f 118.—	*f* 2.—	*f* 120.—

BOEKING VAN DE WISSELS.

1 Bij het verkoopen van den goederen boekt men:
Debiteuren (voor het bedrag debiteeren)
Goederen (voor het bedrag crediteeren)

2 Bij het trekken van den wissel boekt men:
Te innen wissels (voor het wisselbedrag debiteeren)
Debiteuren (voor het bedrag crediteeren)

Wacht men met het incasseeren tot den vervaldag, dan boekt men op dien vervaldag:

3 **Kas** (debiteeren voor het bedrag)
Te innen wissels (crediteeren voor het bedrag)

4 Bij het verdisconteeren van den wissel, dus vóór den vervaldag, boekt men:
Kas (debiteeren voor het werkelijk ontvangen bedrag)
Interest (voor het disconto debiteeren)
Te innen wissels (crediteeren voor het volle wisselbedrag)

---

5 Bij het koopen van goederen boekt men:
Goederen (debiteeren voor het bedrag)
Crediteuren (crediteeren voor het bedrag)

6 Bij het accepteeren van den wissel boekt men:
Crediteuren (debiteeren voor het bedrag)
Te betalen wissels (crediteeren voor het bedrag)

7 Bij het betalen op den vervaldag boekt men:
Te betalen wissels (debiteeren voor het bedrag)
Kas of **bank** (crediteeren voor het bedrag)

8 Bij het betalen vóór den vervaldag boekt men
Te betalen wissels (debiteeren voor het volle bedrag)
Kas of **bank** (crediteeren voor het werkelijk betaalde bedrag)
Interest (crediteeren voor het genoten disconto)

9 Bij het disconteeren van wissels boekt men:
Te innen wissels (debiteeren voor het volle bedrag)
Kas (Bank) (crediteeren voor het werkelijk betaalde bedrag)
Interest (crediteeren voor het genoten disconto)

10 Bij het innen op den vervaldag boekt men als bij 3.

11 Bij het innen vóór den vervaldag boekt men als bij 4.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Hoofdboeken, Rekeningen, Grootboek, Journaal, Proefbalans

Tot nu toe hebben we alle vorderingen op debiteuren in een afzonderlijk boek, het **Debiteurenboek,** geschreven. Nu gaan we in het boek **Diversen** één rekening openen voor *de* debiteuren. Dit dient om gemakkelijk te kunnen zien. hoeveel we in totaal nog te vorderen hebben.

Schreven we in het debiteurenboek onder den naam van de persoon, door welke artikelen we die vordering op hem hebben, in het boek **Diversen** boeken we op de rekening **Debiteuren** alleen het totaal bedrag, dat b. v. op één dag in totaal aan debiteuren is verkocht en dat op dien dag in totaal van debiteuren is ontvangen.

Evenzoo doen we ook met de crediteuren en met de goederen, en ook met de kasrekening Zoodoende hebben we in het boek **Diversen** dus alle rekeningen, die in de zaak gebruikt worden, terwijl ze alleen of wel in hoofdzaak totaal bedragen bevatten, die uit andere boeken daarop zijn overgebracht In dit boek worden dus *alle* veranderingen vermeld, die zich in de bezittingen en schulden der zaak hebben voorgedaan.

Zoo'n boek nu, dat alle veranderingen vermeld, heet **Hoofdboek**. Het **Hoofdboek**, waarin voor elke bezitting of schuld een afzonderlijke rekening is geopend, heet **Grootboek**. We spreken dus vanaf heden niet meer van het boek **Diversen**, maar, daar er nu *alle* rekeningen in voorkomen, van **Grootboek**.

Nu gaan we nog een ander hoofdboek leeren kennen, waarin ook alle veranderingen worden vermeld. Dit boek heet **Journaal.** Dit is een boek, waarin de posten uit het memoriaal in zoo'n

vorm worden geschreven, dat ze gemakkelijk daaruit in het **Grootboek** kunnen worden overgenomen. Men begint dan met de rekening te noemen, welke gedebiteerd moet worden en noemt daarna de rekening, die gecrediteerd moet worden. Tusschen de beide soorten van rekeningen zet men een klein streepje, terwijl men, om toch maar goed te laten uitkomen, dat de rekening gecrediteerd moet worden, voor de naam van de rekening het woordje **aan** zet.

Moet men dus uit het Memoriaal de volgende post journaliseeren.

10 April: Verkocht aan J. v. Rij, alhier, 1 blok wit dril à *f* 45.—, dan vragen we ons eerst af; welke rekening moet gedebiteerd worden?

Het antwoord is dan: de Debiteuren rekening. Daarna: Welke rekening moet gecrediteerd worden? Antwoord: de Goederenrekening. De post in het **Journaal** zal er dan aldus uitzien:

10 April.

	Debiteuren				
	J. v. Rij alhier	45	—		
	Aan Goederen				
	1 blok wit drill			45	—

Het schrijven in dezen vorm noemt men **Journaliseeren**. Journaliseert men alle posten uit het memoriaal, dus ook de eerste post (= de openingpost), dan zal de eindtelling van het Journaal gelijk moeten zijn aan de eindtellingen van het **Grootboek**; en daar tegenover elk debetbedrag een creditbedrag staat moeten de debettellingen van het **Grootboek** gelijk zijn aan de credittellingen.

Om de eindtellingen van het **Grootboek** gemakkelijk te controleeren maken we een staat, waarop alle rekeningen van het **Grootboek** worden vermeld en daarachter schrijven we het totaal der debet- en credittellingen van de rekeningen. Deze staat

dient dus om te onderzoeken of er evenwicht is in het **Grootboek** en deze staat draagt den naam van **Proefbalans.**

De eindtellingen van het **Journaal** moeten dus ook weer gelijk zijn aan de eindtellingen van den **Proefbalans** Zoo zien we, dat het **Journaal** niet alleen gebruikt wordt om de memoriaalposten naar het **Grootboek** over te brengen, doch dat het tevens een Contrôle middel is, n. l. om te zien, of er evenwicht is tusschen **Journaal** en **Grootboek.**

De hoofdboeken zijn dus:

1e 't Memoriaal, waarin alle veranderingen zonder meer worden vermeld;

2e 't **Journaal,** waarin alle veranderingen in een gemakkelijk overneembaren vorm worden geschreven;

3e 't **Grootboek**, waarin alle veranderingen op de betrokken rekening worden aangeteekend.

Journaliseer nu de posten uit de vorige opgaven.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Incasso's

We hebben gezien, dat de zaken niet altijd dadelijk hun goederen betaald krijgen. Gewoonlijk worden de rekeningen aan het eind der maand opgemaakt, waarna dan een rekeninglooper de kwitanties bij de menschen aan huis gaat innen. Maar wanneer die menschen op een andere plaats wonen, wordt vaak de hulp van een bank ingeroepen en vragen we haar, of zij de kwitanties voor ons wil innen. De bank wil dat natuurlijk gaarne doen, omdat zij daarvoor belooning krijgt, incasso-provisie geheeten. Ook voor het innen van kwitanties in de eigen woonplaats wordt vaak gebruikt gemaakt van een bank. Aan het eind der maand zenden we dan een staat, vermeldende al de namen der debiteuren en het bedrag, dat zij te betalen hebben, benevens de kwitanties voor die debiteuren, aan de betrokken bank op. Zoo'n staat heet borderel en zulke kwitanties heeten incassowissels, omdat de bank de kwitanties slechts moet incasseeren (= innen).

Voor de bank ontstaat bij het ontvangen van die incasso-wissels dus geen nieuwe bezitting, noch een schuld, evenmin als er voor de zaak een bezitting verloren gaat. De memoriaalpost, waarbij wordt vermeld, dat wij incasso-wissels aan de bank hebben opgezonden, wordt dus niet verder geboekt; evenmin als de memoriaalpost van de bank, waarbij vermeld is, dat zij de incasso-wissels ter inning heeft ontvangen. Zulke posten dienen alleen om het geheugen te steunen en worden daarom **Pro-Memorie** posten genoemd. Heeft de bank de gelden ontvangen, dan zendt zij ons daarvan bericht en krijgen we een vordering op de bank, terwijl de debiteuren voor hun betaling gecrediteerd moeten worden. Bij het ontvangen van dit bericht krijgen we dus de journaalposten:

Bank
voor geind .....
Aan **Debiteuren**
namen der debiteuren .....

De bank zendt ons ook bericht, hoeveel loon zij van ons heeft te ontvangen voor het incasseeren en dan krijgen we den journaalpost:

Onkosten
incasso-kosten .....
Aan **Bank**
voor incassokosten .....

Ook kan het gebeuren, dat we met het bericht van ontvangst der gelden tevens de incassokosten vermeld krijgen, waardoor de memoriaalpost ontstaat:

Bericht ontvangen van de bank, dat zij voor ons heeft ontvangen de wissels op:

J. JANSEN te *Batavia*	*f*	500.—	
P. PIETERSEN te *Djocja*	„	722.—	
G. GERRITSEN te *Solo*	„	850.—	*f* 2.072.—
Incassokosten			„ 10.50
			f 2.061.50

En hieruit krijgen we den journaalpost:

Bank			
voor ontvangen			*f* 2.061.50
Onkosten			
incassokosten			„ 10.50
Aan **Debiteuren**			
J. JANSEN	*f*	500.—	
P. PIETERSEN	„	722.—	
G. GERRITSEN	„	850.—	*f* 2.072.—

Journaliseer de volgende posten uit het memoriaal en breng ze op de rekeningen van het **Grootboek** over.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Afsluiting

Gewoonlijk worden eens per jaar de rekeningen in een nieuw boek of op een nieuwe bladzijde geschreven, *heropend.*

Om echter de rekeningen te kunnen heropenen, moeten ze eerst worden afgesloten, d. i. de bedragen aan de linker- en rechterzijde worden op een stukje klad-papier opgeteld, het verschil tusschen de zijden wordt berekend en dit verschil wordt bijgevoegd bij de zijde, waarvan 't bedrag het laagst was, zoodat aan beide zijden nu een even groot bedrag staat.

B. v. de rekening **Kas** vertoont aan de debetzijde de volgende bedragen: 3/1 ontvangen *f* 2.000.— 7/1 *f* 1.000.— enz. tot een totaal bedrag van *f* 70.000.— De rechterzijde vertoont de volgende bedragen: 7/1 betaald *f* 1.500.— enz. tot een totaal bedrag van *f* 59.732.48. Het verschil is dus *f* 10.267,52. Zetten we dit bedrag op de creditzijde en tellen we nu de bedragen op, dan is het totaal bedrag aan beide zijden gelijk.

Zoo'n verschil noemen we **Saldo** en dit **Saldo** gaat steeds naar de nieuwe rekening over. Evenals bij de **Kas** rekening gaat het ook bij de **Debiteuren-, Crediteuren- en Bank** rekening.

Bij de **Goederenrekening** hebben we echter een andere volgorde. Stel dat de **Goederenrekening** een totaal debetbedrag aangeeft van *f* 80.000.— en gecrediteerd staat in totaal voor *f* 70.000.—, verder is er nog een voorraad van *f* 25.000.—. De verkochte goederen hebben dus gekost *f* 80.000 — *f* 25.000 = *f* 55.000.—. De opbrengst is *f* 70.000.—, dus is er een winst gemaakt van *f* 15.000.—

Hoe moeten we nu deze rekening afsluiten? Op de nieuwe rekening moet een bedrag verschijnen van *f* 25.000.— aan

PERPUSTAKAAN NASIONAL

de debetzijde, dus is dit het saldo, dat ook op de oude rekening aan de **Creditzijde** moet geboekt zijn als het saldo. Maar we weten ook, dat er een winst is gemaakt van *f* 15.000.—. Dit bedrag behoort dus op de **Verlies- en Winstrekening** en moet nu worden overgebracht naar deze rekening.

Daarom gaan we de **Goederenrekening** debiteeren voor *f* 15.000.— en crediteeren we de **Verlies- en Winstrekening,** voor hetzelfde bedrag. Nu is de **Goederenrekening** dus in totaal gedebiteerd voor *f* 95.000.— (80.000 + 15.000) en gecrediteerd voor *f* 95.000.— (70.000 + 25.000). Aan beide zijden staat dan een even groot bedrag, en is de rekening dus klaar om te worden afgesloten.

Stellen we ons de volgorde dus goed voor, dan krijgen we achtereenvolgens:

1e de debet- en creditkolommen worden opgeteld;
2e de voorradige goederen worden getaxeerd;
3e de winst of het verlies wordt berekend en van de **Goederenrekening** naar de **Verlies- en Winstrekening** overgebracht.
4e de **Goederenrekening** wordt met het saldo van de aanwezige goederen afgesloten en de nieuwe rekening wordt met dit bedrag heropend.

Op dezelfde wijze geschiedt ook de afsluiting van de rekening **Huizen** en **Panden**.

De hulprekeningen worden afgesloten door het saldo naar de hoofdrekening over te brengen. B. v. de rekening **Interest** staat debet voor *f* 250.— en credit voor *f* 900.—, dus is er een creditsaldo van *f* 650.—, en dit moet nu naar de hoofdrekening, de **Verlies- en Winstrekening**, worden overgebracht en komt daar dus op de creditzijde. We debiteeren de rekening **Interest** voor *f* 650.—, waardoor er aan beide zijden een evengroot totaal bedrag staat en crediteeren de **Verlies- en Winstrekening** voor het zelfde bedrag. Op de zelfde wijze handelen we ook met de rekening **Onkosten**.

Is zoodoende de **Verlies- en Winstrekening** geheel samengesteld, dan wordt ook deze rekening afgesloten en het saldo naar haar hoofdrekening, dat is de **Kapitaalrekening,** overgebracht. Zoo doen we ook met de rekening **Privé**, daar dit toch ook een hulprekening van de **Kapitaalrekening** is. En tenslotte wordt nu ook deze rekening afgesloten en haar saldo naar de nieuwe rekening overgebracht.

Zijn aldus alle rekeningen afgesloten, dan zeggen we dat het boek is afgesloten. Zijn daarop alle rekeningen heropend, dan kunnen we hiermee de **Balans** samenstellen.

We nemen dan een staat, en schrijven daarop onder elkaar alle rekeningen, die heropend zijn en zetten achter die rekeningen dan de bedragen, die op die rekeningen in het **Grootboek** vermeld staan. Zoo hebben we dan de balans gekregen, waaruit dan heel gemakkelijk is te zien of de zaak al of niet is vooruit gegaan.

Een vergrooting van het kapitaal wijst op vooruitgang, terwijl een vermindering op achteruitgang wijst.

Bij de afsluiting hebben we dus de volgende *regels:*

Bij de afsluiting wordt de oude rekening van bezit gecrediteerd voor de aanwezige voorraad en de nieuwe rekening wordt ervoor gedebiteerd;

Bij de afsluiting wordt de oude rekening van schuld gedebiteerd voor de aanwezige schuld en de nieuwe rekening wordt ervoor gecrediteerd;

Bij de afsluiting wordt van een gemengde rekening eerst het verlies of de winst berekend en afgevoerd, waarna de rekening dan verder als een gewone rekening met haar saldo wordt afgesloten;

Bij de afsluiting wordt de hulprekening gedebiteerd, als de hoofdrekening gecrediteerd moet worden, en ze wordt gecrediteerd, als de hoofdrekening gedebiteerd moet worden.

Sluit nu de volgende rekeningen af en heropen ze weer.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Factuur, Makelaars, Commissionnairs, Courtage, Provisie

Wanneer een koopman van een ander koopman goederen gekocht heeft, dan krijgt hij daarover een rekening. Zoo'n rekening heet **Factuur**. (= aankoopnota). Voor de verkooper is het geen factuur, maar omdat zijn klant van factuur spreekt, noemt hij het ook zoo.

Zoo'n factuur vermeld als hoofdinhoud: de hoeveelheid waren, de prijs, de kortingen en de gemaakte onkosten. Het eindbedrag geeft dan voor den kooper het inkoopsbedrag aan. De kooper heeft dus slechts te maken met dit eindbedrag en boekt daarom: **Goederen**—Aan **Crediteuren**.

In den handel komt het vaak voor, dat we gebruik maken van personen, die ons bij onze in- en verkoopen behulpzaam zijn. Zulke tusschenpersonen zijn o. a. **Makelaars** en **Commissionnairs**.

Een makelaar brengt alleen maar den kooper en den verkooper tot elkaar; maakt, dat beide het eens worden over den prijs en de hoeveelheid, maar loopt in geen enkel opzicht eenig risico.

Anders is dit bij den commissionnair. Deze koopt of verkoopt goederen op last van zijn lastgever, maar blijft zelf aansprakelijk, wanneer een der partijen in gebreke blijft aan zijn verplichtingen te voldoen. Boven de bemoeienis, die de makelaar heeft, draagt de commissionnair dus ook nog het risico. Vanzelf sprekend zal dus zijn loon hooger moeten zijn, dan dat van den makelaar. Het loon van den makelaar heet courtage en dat van den commissionnair heet commissie of provisie. De rekening, waarop de commissionnair zijn winst, verkregen uit de commissie boekt heet **Provisie**, bij den makelaar **Courtage**.

Zendt nu een commissionnair aan zijn lastgever de volgende factuur;

Voor UEd gekocht		
100 balen koffie à ƒ 50.—	ƒ 5.000 —	
Contant 1%	„ 50 —	
		ƒ 4.950 —
Onkosten	ƒ 300 —	
Commissie 2%	„ 105 —	„ 405 —
Totaal		ƒ 5.355 —

dan boekt hij bij het koopen der goederen:

Goederen	ƒ 4.950.—	
Aan **Crediteuren**		ƒ 4.950.—

Bij het betalen der onkosten boekte hij:

Onkosten	ƒ 300.—	
Aan **Kas**		ƒ 300.—

en bij het verzenden van den factuur:

Debiteuren	ƒ 5.355.—	
Aan **Goederen**		ƒ 4.950.—
„ **Onkosten**		ƒ 300.—
„ **Provisie**		ƒ 105.—

De persoon, die goederen ontvangt, boekt:

Goederen	ƒ 5.355.—	
Aan **Crediteuren**		ƒ 5.355 —

De rekening **Provisie** komt dus wel voor bij hem, die de provisie ontvangt, doch niet bij hem, die de provisie moet betalen. Voor den commissionnair is het een winst, en aangezien hij wil weten, hoeveel hij met commissie heeft verdiend, boekt hij dit op een afzonderlijke rekening, **Provisie**. Voor hem, die de commissie moet betalen, verhoogen ze den inkoopsprijs der goederen en komen daarom op de goederenrekening.

Hoe worden nu de volgende posten geboekt?

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Vreemd geld

Op zekeren dag ontvangen we van de firma J. WORTHON te Londen een aanbieding. De prijzen lijken ons en we besluiten om eens een kleine partij, als proef, te bestellen. Nu krijgen we een schuld in vreemd geld. Om de boeken nu toch kloppend te houden, wordt dit vreemde geld dadelijk in eigen geld omgerekend.

Hierbij hebben we dus rekening te houden met den prijs van dat buitenlandsche geld. Dien prijs noemen we **Koers** en deze koers wordt uitgedrukt of per 100 of per 1 vreemde munteenheid. Nu geeft echter niet het eigen, maar het vreemde geld de finantieele betrekking tusschen ons en de buitenlandsche firma aan. Op zoo'n rekening komen dus naast elkaar twee geldkolommen voor, een voor het vreemde en een voor het eigen geld.

Stel b. v. dat we een schuld aan WORTHON hebben van £ 1.000. Dan rekenen we dit om b v. tegen een koers van *f* 12,10 en boeken dan:

Goederen		*f* 12.100.—
Aan **J. Worthon Londen M/R**		
	£ 1.000.=	*f* 12.000.—

Wanneer we nu die £ 1000 betalen, is het niet zeker, dat we dat nu juist met *f* 12.100.— betalen; dit kan meer maar ook minder zijn, in verband met den koers. Is de koers hoog, dan is dit in ons nadeel, is hij laag, dan is dit in ons voordeel, want dan betalen we minder, dan we gerekend hadden.

Om nu goed te laten uitkomen, dat het koersverschil voor onze rekening is, geven we zoo'n rekening als hoofd den naam van den persoon en zijn woonplaats en daarachter M/R., dus hier J. WORTHON, Londen M/R.

Krijgen we een vordering op of een schuld aan iemand in het buitenland in eigen geld, dan komt het koersverschil voor den buitenlander en dan geven we de rekening als hoofd: N. N. te P. Z/R.

M/R = Mijn rekening Z/R = Zijn rekening.

Wordt later de schuld in het vreemde geld betaald, en de koers is in ons voordeel, dan boeken we b. v.

J. Worthon Londen M/R		
£ 1.000. . . =	*f* 12.100.—	
Aan **Kas**		11.990.—
Aan **Koersverschillen**		110.—

Was de koers voor ons nadeelig, dan boeken we:

J. Worthon Londen M/R	*f* 12.100.—	
Koersverschillen	20.—	
Aan **Kas**		*f* 12.120.—

Bij de afsluiting van een M/R. wordt eerst het saldo vreemd geld tegen dag- of tegen een vasten koers omgerekend, wat dan later naar de nieuwe rekening moet worden overgebracht; het verlies of de winst wordt berekend en naar de rekening koersverschillen overgebracht, waarop de rekening als een gewone rekening van bezit of schuld wordt afgesloten. Ook kan het voor- of nadeelig verschil dadelijk naar de verlies- en winstrekening worden overgebracht.

De rekening **Buitenlandsche Wissels** wordt eveneens zoo behandeld; ook hier 2 kolommen, een voor het vreemde en een voor het eigen geld, terwijl de verschillen per rekening **Koersverschillen** of per verlies en winst worden afgevoerd.

Goederen	*f*	
Aan **N. N. te P.**		
$/£		*f* .....

Bij betaling:

N. N te P. M/R.		
$/£	*f*	
Aan **Kas (Bank)**		*f* .....

Bij de afsluiting:

N. N te P. M/R.		
£/$	*f*	
Aan **Koersverschillen)**		*f* .....

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

of

Koersverschillen f . . . . .

Aan **N. N. te P. M/R.**

£/$ f . . . . .

Boeking bij verkoop in het buitenland:

N. N. te P. M/R.

$/£ f . . . . .

Aan **Goederen** f . . . . .

bij wisseltrekking :

Te Innen Wissels V/G.

$/£ f . . . . .

Aan **N. N. te P.M/R.**

$/£ f . . . . .

bij ontvangst van het bedrag:

Kas (Bank) f . . . . .

Aan **Te Innen Wissels** V/G.

£/$ f . . . . .

Bij het disconteeren van vreemde wissels boekt men:

Te Innen Wissels V/G.

$/£ f . . . . .

Aan **Kas (Bank)** f . . . . .

Bij het verdisconteeren

Kas (Bank) f . . . . .

Aan **Te Innen Wissels** V/G.

$/£ f . . . . .

Bij het doen innen in het buitenland:

X Bank te P.

$/£ f . . . .

Aan **Te Innen Wissels** V/G.

$/£ f . . . . .

Hieronder volgt een koerslijst voor de prijs van vreemd geld, ontleend aan het dagblad „*De Locomotief*" van Zaterdag 14 Juni 1924.

Wisselkoersen dd heden:

	N. H. M.	Hand. Bank	Bank voor Indië
T. T. Amsterdam	95 3/4	95 3/4	95 7/8
Zicht Amsterdam	96	96	96 1/8
T. T. Londen	12.05	12.05	12.03 3/4
Zicht Londen	12.02 1/2	12.02 1/2	12.01 1/4
T. T. Australië	12.41 1/4	12.14 1/4	12.41 1/4
Zicht Australië	12.38 3/4	12.38 3/4	12.33 3/4
T. T. New-York	2.79 1/4	2.79	2.78 3/4
Zicht New-York	2.78 3/4	2.78 1/2	2.78 1/4
T. T. S. Francisco	2.79 1/4	2.79	2.78 3/4
Zicht Francisco	2.78 3/4	2.78 1/2	2 78 1/4
T. T. Frankrijk	16	15 3/4	16 1/8
Zicht Frankrijk	15 7/8	15 5/8	16
„ België	13 7/8	13 3/4	14 1/4
„ Zwitserland	—	50	—
„ (3 d.) Zwitserland	50	—	50
T. T. Italië	—	—	—
Zicht Italië	13	13	13
T. T. Stockholm	—	—	—
Zicht Stockholm	74 3/4	74	74 3/4
T. T. Christiania	—	—	—
Zicht Christiania	41	—	41
T. T. Kopenhagen	—	—	—
Zicht Kopenhagen	47 1/4	47 1/2	47 1/2
T. T. Calcutta	—	85 1/4	85 1/4
„ Bombay	85 1/4	85 1/4	
„ Madras		85 3/8	
„ Colombo	—	85 1/2	
„ Rangoon	85 3/8	85 3/8	
„ Aden	—	85 1/2	—
„ Japan	1.15 3/4	1.15 1/2	1.15 1/2
Zicht Japan	1.15 1/2	1.15 1/4	1.15 1/4
T. T. Manilla	—	—	—
Zicht Manilla	1.42	1 42	—
T. T. Hongkong	op aan-	1.45 1/2	1.46 1/2
„ Amoy	vraag	1.43	—
„ Shanghai	ver-	2.00	2.01 1/2
„ Singapore	krijgbaar	1.40 1/4	1.40 1/4

T. T. beteekent telegraphic. transfer = telegrafische lastgeving tot uitbetaling van een zeker bedrag. De Hollandsche benaming is kabelwissel.

Zicht beteekent, dat de wissel op vertoon betaald zal worden. De tijd, die verloopt tusschen het koopen en het doen uitbetalen is bij den *zichtwissel* dus langer dan bij den *kabelwissel*, vandaar dan ook, dat de *kabelwissel* duurder is dan de *zichtwissel*.

Nog iets ter verklaring van den koers op Amsterdam. Hier is de *zicht*noteering hooger dan die van *T. T.* Bij de andere noteeringen is de bedoeling, hoeveel geld I. C. moet betaald worden voor 1 of 100 vreemde munteenheden. De hoeveelheid vreemde munteenheden is dus vast. Daarom zeggen we, dat hier de noteering is met de vaste waarde in het buitenland.

Bij Amsterdam is het echter niet zoo. Daar geeft de noteering hoeveel geld N. C. men kan krijgen voor *f* 100.— I. C. Daar *T. T.* duurder is dan *zicht* kan men dus voor *f* 100.— I. C. minder Hollandsch geld krijgen bij *kabelwissels* dan bij *zichtwissels*. Vandaar dus, dat hier de noteering achter *zicht* hooger is, dan achter *T. T.* Bij deze noteering spreken we van noteering met de vaste waarde in het binnenland.

Wil men deze herleiden tot *f* 100.— N. C. dan wordt de

$$T.\ T.\text{-koers } \frac{100}{95^3/_4} \times 100 = \text{bijna } 104{,}44.$$

De zichtkoers is dan $\frac{100}{96} \times 100 = 104{,}1 = 104{,}17$ (beide koersen voor de N. H. M.).

Om verwarring te voorkomen is het te hopen, dat deze wijze van noteering spoedig zal veranderd worden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Goederen in Commissie
Goederen in Consignatie

Het kan wel eens voorkomen, dat we optreden als commissionnair voor personen in het buitenland gevestigd. Stel dat een firma in Parijs Java-suiker wil hebben en ons vraagt, die voor haar te koopen. Als we nu die suiker koopen, worden wij aansprakelijk voor de betaling en krijgen dus een schuld aan den leverancier, waarvoor we echter goederen hebben ontvangen.

We boeken dus:

Goederen — Aan **Crediteuren.**

Bij het ontvangen, verpakken en verzenden hebben we onkosten te betalen en boeken dan:

Onkosten — Aan **Kas.**

Die onkosten brengen we later weer in rekening aan de firma te Parijs. Daar we ook commissie berekenen krijgen we alsdan de post:

N. N. te Parijs Z/R.
Aan **Goederen**
„ **Onkosten**
„ **Provisie.**

Het schrijven, waarbij we deze rekening opmaken, heet ook factuur en zal dus vermelden: 1e de inkoop, 2e de kosten en 3e de commissie over het inkoopsbedrag vermeerderd met de onkosten, omdat ons risico ook deze onkosten omvat.

De Parijsche firma echter zal boeken:

Goederen — Aan **N. N. te Semarang M/R.**
(beide voor het volle eindbedrag).

Ook kan het voorkomen, dat we op eigen risico goederen naar Parijs verzenden, omdat we meenen daar de goederen voordeeliger te kunnen verkoopen. Dan ontstaat er voor ons geen nieuwe bezitting, alleen onze goederen liggen op een andere plaats.

Dit zenden van goederen ten verkoop aan anderen noemt men *in consignatie* zenden, terwijl de ontvanger dier goederen spreekt van *in commissie ontvangen* goederen.

Voor den verzender komt uit den memoriaalpost een journaalpost voort, n l.

Goederen in Consignatie.
N. N. te Parijs . . . goederen fl. . . . .
Aan **Goederen** . . . . . fl. . . . .
Aan **Onkosten** . . . . . fl. . . . .

Voor den ontvanger is de memoriaalpost slechts een P. M.-post, daar er voor hem noch een bezitting, noch een schuld ontstaat. Betaalt hij onkosten, b.v. invoerrechten en vracht, dan boekt hij **Onkosten** — Aan **Kas.** Verkoopt hij van de goederen, dan boekt hij **Debiteuren (Kas)** — Aan **Goederen in Commissie.**

Deze rekening wordt dus als een rekening van schuld beschouwd, omdat hij nu een schuld krijgt. Is alles verkocht, dan maakt de commissionnair de afrekening op en vermeldt dan op die rekening: 1e het bruto provenu (= het bedrag, waarvoor hij de goederen heeft verkocht), welk bedrag verminderd wordt met de door hem betaalde onkosten en met de provisie, berekend over het bruto provenu. Wat dan overblijft is een schuld van hem aan ons.

Hij boekt dus :

Goederen in Commissie . . . .
Aan **N. N. te Semarang Z/R.** . .
„ **Onkosten** . . . . . .
„ **Provisie.** . . . . . .

Bij de ontvangst van de afrekening boeken wij :
N. N. te Parijs M/R.
Aan **Goederen in Consignatie**

De boeking van den commissionnair bij inkoop is dus :
Goederen — Aan **Crediteuren**

Bij het betalen van onkosten:

Onkosten — Aan **Kas.**

Bij het verzenden van de factuur

N. N. te P. Z/R.

Aan **Goederen**
„ **Onkosten**
„ **Provisie**

De boeking van den Commissionnair met den verkoop belast is:

Bij het ontvangen der goederen:

een P. M. post.

Bij het betalen van onkosten:

Onkosten.

Aan **Kas**

Bij het verkoopen der goederen:

Debiteuren (Kas, Bank, Te Innen wissels)

Aan **Goederen in Commissie.**

Bij het verzenden der afrekening:

Goederen in Commissie.

Aan **N. N. te P. Z/R.**
„ **Onkosten.**
„ **Provisie.**

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Effecten

Effecten zijn bewijzen van deelname in een onderneming of in een leening. Bewijzen van deelname in een onderneming heeten *aandeelen;* bewijzen van deelname in een leening heeten *obligaties*. Een aandeel geeft recht op een evenredig deel der winst, terwijl een obligatie recht geeft op een vaste rente-uitkeering. Een houder van een aandeel heeft recht op medezeggingschap, een houder van een obligatie heeft gewoonlijk dit recht niet. De leeftijd van een aandeel loopt parallel aan den leeftijd van de onderneming, terwijl de leeftijd van een obligatie daarmee geen verband houdt.

Het aandeel in de winst, waarop een aandeel recht geeft, heet dividend, en wordt gewoonlijk bepaald in % van de nominale waarde van het aandeel. Dit dividend wordt uitgekeerd tegen inwisseling van een dividend-bewijs. Deze dividend-bewijzen, die opeenvolgend genummerd zijn, zijn bevestigd aan een strook, de talon genoemd. De talon met dividend-bewijzen heet dividendblad, en dit behoort bij den mantel, het buitenblad van het effect. Deze mantel is het eigenlijke effect. Wanneer alle dividendbewijzen zijn ingewisseld, kan de talon tegen een nieuw dividendblad worden ingewisseld. De bewijzen, waartegen een obligatiehouder zijn rente krijgt uitgekeerd, heeten coupons. Deze coupons zijn ook opeenvolgend genummerd en aan een talon bevestigd. Talon en coupons heeten tezamen couponblad. Als de coupons alle zijn ingewisseld en de obligatie is nog niet uitgeloot, dan kan men den talon inwisselen tegen een nieuw couponblad.

Een effect heeft twee waarden:

1e. de nominale waarde, d. i. de waarde, die op het effect gedrukt staat;

Obligatie.

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP

WINKELMAATSCHAPPIJ

GEVESTIGD TE SEMARANG.

Goedgekeurd bij Gouvernements-Besluit van 20 Augustus 1905.

OBLIGATIE

No. 283

1000 1000

groot DUIZEND GULDEN

aan toonder

in de 5 pct. OBLIGATIELEENING

groot *f* 500,000.—.

SEMARANG, 1 April 1910.

De President-Commissaris,
G. J. M. TER GAUW.

De Directeur,
J. v. d. LAEN.

Hierbij afgegeven 18 Coupons met Talon.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

TALON

N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ GEVESTIGD TE SEMARANG.

TALON ter verkrijging van een nieuw stel Coupons, na betaling van Coupon No. 18 van Obligatie No. 283, groot *f* 1000,—.

J. V. D. LAEN.

TALON

18	N. V WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang. 5 pct. LEENING, groot *f* 500.000,— COUPON No. 18 groot *f* 25,— der Obligatie No. 283. Betaalbaar 1 April 1919
17	N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang. 5 pct. LEENING, groot *f* 500.000,— COUPON No. 17 groot *f* 25,— der Obligatie No. 283. Betaalbaar 1 Oct. 1918
16	N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang. 5 pct. LEENING, groot *f* 500.000,— COUPON No. 16 groot *f* 25,— der Obligatie No. 283. Betaalbaar 1 April 1918
15	N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang. 5 pct. LEENING, groot *f* 500.000,— COUPON No. 15 groot *f* 25,— der Obligatie No. 283. Betaalbaar 1 Oct. 1917
14	N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang. 5 pct. LEENING, groot *f* 500.000,— COUPON No. 14 groot *f* 25,— der Obligatie No. 283. Betaalbaar 1 April 1917
13	N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang. 5 pct. LEENING, groot *f* 500.000,— COUPON No. 13 groot *f* 25,— der Obligatie No. 283 Betaalbaar 1 Oct. 1916
12	N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang. 5 pct. LEENING, groot *f* 500.000,— COUPON No. 12 groot *f* 25,— der Obligatie No. 283. Betaalbaar 1 April 1916
11	N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang. 5 pct. LEENING, groot *f* 500.000,— COUPON No. 11 groot *f* 25,— der Obligatie No. 283. Betaalbaar 1 Oct. 1915
10	N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang. 5 pct. LEENING, groot *f* 500.000,— COUPON No. 10 groot *f* 25,— der Obligatie No. 283. Betaalbaar 1 April 1915
9	N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang. 5 pct. LEENING, groot *f* 500.000,— COUPON No. 9 groot *f* 25,— der Obligatie No. 283. Betaalbaar 1 Oct. 1914
8	N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang. 5 pct. LEENING, groot *f* 500.000,— COUPON No. 8 groot *f* 25,— der Obligatie No. 283. Betaalbaar 1 April 1914
7	N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang. 5 pct. LEENING, groot *f* 500.000,— COUPON No. 7 groot *f* 25,— der Obligatie No. 283 Betaalbaar 1 Oct. 1913
6	N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang. 5 pct. LEENING, groot *f* 500.000,— COUPON No. 6 groot *f* 25,— der Obligatie No. 283. Betaalbaar 1 April 1913
5	N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang. 5 pct. LEENING, groot *f* 500.000,— COUPON No. 5 groot *f* 25,— der Obligatie No. 283. Betaalbaar 1 Oct. 1912
4	N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang. 5 pct. LEENING, groot *f* 500.000,— COUPON No. 4 groot *f* 25,— der Obligatie No. 283. Betaalbaar 1 April 1912
3	N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang. 5 pct. LEENING, groot *f* 500.000,— COUPON No. 3 groot *f* 25,— der Obligatie No. 283. Betaalbaar 1 Oct. 1911
2	N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang. 5 pct. LEENING, groot *f* 500.000,— COUPON No. 2 groot *f* 25,— der Obligatie No. 283. Betaalbaar 1 April 1911
1	N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang. 5 pct. LEENING, groot *f* 500.000,— COUPON No. 1 groot *f* 25,— der Obligatie No. 283. Betaalbaar 1 Oct. 1910

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Aandeel aan Toonder.

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP

WINKELMAATSCHAPPIJ

GEVESTIGD TE SEMARANG.

Goedgekeurd bij Gouvernements-Besluit van 20 Augustus 1905.

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL f 750.000,—

verdeeld in 1500 Aandeelen à *f* 500,— volgestort.

BEWIJS VAN AANDEEL

500 500

No. 1354

groot VIJFHONDERD GULDEN

aan toonder.

SEMARANG, 14 September 1905.

De President-Commissaris,
G. J. M. TER GAUW.

De Directeur,
J. v. d. LAEN.

Hierbij afgegeven 18 Dividendbewijzen met Talon.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

TALON

N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ GEVESTIGD TE SEMARANG.

Bewijs ter bekoming van nieuwe Dividendbewijzen voor Aandeel No. 1354, groot *f* 500,—.

J. V. D. LAEN.

TALON

N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang.		N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang.	
18	Dividendbewijs No. 18 voor Aandeel No. 1354. Betaalbaar na aankondiging.	Dividendbewijs No. 17 voor Aandeel No. 1354. Betaalbaar na aankondiging.	17
N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang.		N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang.	
16	Dividendbewijs No. 16 voor Aandeel No. 1354. Betaalbaar na aankondiging.	Dividendbewijs No. 15 voor Aandeel No. 1354. Betaalbaar na aankondiging.	15
N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang.		N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang.	
14	Dividendbewijs No. 14 voor Aandeel No. 1354. Betaalbaar na aankondiging.	Dividendbewijs No. 13 voor Aandeel No. 1354. Betaalbaar na aankondiging.	13
N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang.		N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang.	
12	Dividendbewijs No. 12 voor Aandeel No. 1354. Betaalbaar na aankondiging.	Dividendbewijs No. 11 voor Aandeel No. 1354. Betaalbaar na aankondiging.	11
N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang.		N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang.	
10	Dividendbewijs No. 10 voor Aandeel No. 1354. Betaalbaar na aankondiging.	Dividendbewijs No. 9 voor Aandeel No. 1354. Betaalbaar na aankondiging.	9
N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang.		N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang.	
8	Dividendbewijs No. 8 voor Aandeel No. 1354. Betaalbaar na aankondiging.	Dividendbewijs No. 7 voor Aandeel No. 1354. Betaalbaar na aankondiging.	7
N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang.		N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang.	
6	Dividendbewijs No. 6 voor Aandeel No. 1354. Betaalbaar na aankondiging.	Dividendbewijs No. 5 voor Aandeel No. 1354. Betaalbaar na aankondiging.	5
N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang.		N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang.	
4	Dividendbewijs No. 4 voor Aandeel No. 1354. Betaalbaar na aankondiging.	Dividendbewijs No. 3 voor Aandeel No. 1354. Betaalbaar na aankondiging.	3
N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang.		N. V. WINKELMAATSCHAPPIJ Gevestigd te Semarang.	
2	Dividendbewijs No. 2 voor Aandeel No. 1354. Betaalbaar na aankondiging.	Dividendbewijs No. 1 voor Aandeel No. 1354. Betaalbaar na aankondiging.	1

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

2e. de reeële, of koerswaarde, d. i. de waarde, die werkelijk voor het effect betaald moet worden. Deze koerswaarde wordt uitgedrukt in % van de nominale waarde. De koersen van de effecten kan men bijna dagelijks in de courant lezen. De lijst, waarop die koersen voorkomen, heet koerslijst en bevat gewoonlijk de volgende kolommen:

Namen der stukken. Slotkoers. Laagste. Hoogste. Vraag. Aanbod.

Slotkoers vermeld tegen welke koers de laatste afdoening in het fonds heeft plaats gehad; is er gedurende een maand niets in dat fonds omgegaan, dan wordt de slotkoers niet ingevuld. De kolommen **Laagste** en **Hoogste** vermelden de laagste en hoogste koersen, waartegen de stukken verhandeld zijn. Deze kolommen dienen om de gemiddelde koers te berekenen (= middenkoers, waarop we later nog wel terug komen).

Als voorbeeld van zoo'n lijst, geven we onderstaande, aan het Dagblad „De Locomotief" van Zaterdag 14 Juni 1924 ontleende koerslijst.

Bataviasche beurs.

(Nadruk verboden).

Noteeringen van de Bataviasche beurs op 14 Juni 1924.

Aandeelen	Slotkoers	L.	H.	V.	A.
Jav. Bank.		—	—	357½	362½
Ned. H. Mij.		—	—	134¼	138
N. I. Handb.		—	—	132	133½
Kol. Bank	170	169	169	—	—
Amst. Bank		—	—	124	—
N. I. E. aand.		—	—	82¾	84
id. cert.		83¾	83¾	—	—
Uniebank.		—	—	25	27
cl. Kol. Bank	100	97	98	—	—
Internatio.		—	—	190	200
Lind. Stokv.		—	—	70	73
Band. Kin		—	—	—	200
id. pr. aand. . . .	120	—	—	119½	120

Aandeelen	Slotkoers	L.	H.	V.	A.
H. V. A.		—	—	440	450
Poerw.		108	108	—	—
H. v/h M. & Co.		—	—	—	—
Scheepv. U.		122½	122½	—	—
J. Ch. J. L.		—	—	86	90
Rtd. Lloyd		—	—	119	124
Nederland		—	—	—	—
K. P. M.		141	114	—	—
N. I. S.	153¾	—	—	153	156
Delispoor.		—	—	97½	100
S. C. S.	113	—	—	110	113
S. J. S.		—	—	113	116
Redj. Leb.		—	—	134½	137
Simau		—	—	352½	360
Tarakan		—	—	240	—
Alg. Elect. Mij.		—	—	157	159
N. I. Gas Mij.		—	—	170	179
Olief. Ins.		—	—	2¾	3
Unit. Oil M.		—	—	—	—
Sol. El. Mij.		—	—	—	=
Obligaties:					
Ind. Leen. '15		—	—	95	96½
id. '16		—	—	92½	93½
id. '17		92½	92½	—	—
id. '19		101½	101½	—	—
id. '21*a*.		—	—	106½	107½
id. '21*b*.		—	—	102½	103
Dollarl. '21*d*.		—	—	96	—
Doll. 1e Serie		—	—	—	106
id. 2e Serie		—	—	—	105
Ind. Leen. '23*a*.	91½	91½	91½	—	—
Pondl. '23*b*.		—	—	91	92½
Dollarl. '23*c*.		—	—	96	98

Voorbeurs; Ind. Leening '21 B 102½, Jav. Bank 360, Kol. Bank 168½ 169½, Amsterd. Bank 128½, Claims Kol. Bank 96¼—97, Poerw. 107, Redj. Lebong 136½.

Vraag geeft aan tegen welke koers de koopers willen koopen.
Aanbod geeft aan tegen welke koers de verkoopers willen afgeven (= verkoopen).

Bij den effectenhandel wordt steeds van tusschenpersonen gebruik gemaakt, makelaars of commissionnairs. Voor hun bemoeienis krijgen zij een loon, dat hier voor beide gevallen provisie heet.

Heeft er nu een transactie (= een koop en verkoop) plaats gehad, dan krijgt èn de kooper èn de verkooper hierover een nota, effecten-nota genaamd. Deze nota moet volgens de **Zegelwet** van een zegel voorzien zijn.

Het zegel voor effectennota's bedraagt 1 ‰, afgerond voor bedragen tot fl 250.— op veelvouden van 5 cent, met een minimum van 15 cent,
voor bedragen tot *f* 5000.— op veelvouden van 25 cent,
voor „ boven *f* 5000.— op „ „ 50 „

Aangaande de provisie bestaan er in Indië geen vaste regels, daar deze plaatselijk wordt geregeld.

In Nederland bedraagt de provisie voor personen, die niet in de belasting te Amsterdam zijn aangeslagen:

bij een koers van niet hooger dan 10 is de provisie $1^1/_2$% van de koerswaarde

bij een koers van 10 tot 25 is de provisie $^1/_4$% van de nominale waarde

bij een koers van 25 tot 105 is de provisie $^3/_8$% van de nominale waarde

bij een koers boven 105 is de provisie $^3/_8$% van de koerswaarde.

Voor personen, wel in de belasting te Amsterdam aangeslagen, geldt een andere regeling.

We hebben gezien, dat de effecten worden verhandeld tegen een koers. De prijs van een aandeel is dus de koerswaarde vermeerderd met de provisie en het zegel van de effectennota.

De prijs van een obligatie is gelijk aan de koerswaarde + provisie + zegel, vermeerderd met een evenredig deel der rente. De grootte van die rente wordt op de volgende wijze berekend: van de laatst verschenen vervaldag der coupon (de vervaldag zelf wordt meegerekend) tot en met den dag, voorafgaande aan dien van den verkoop, worden de dagen berekend, waarbij de maand op 30 dagen wordt gerekend, en het jaar op 360. (Denk er om, dat de rente berekend wordt van de nominale waarde).

Stel dat een commissionnair voor ons een aandeel Ned. Hand. Maatschappij heeft gekocht tegen de koers 150, hoe zal de effectennota er dan uitzien?

f 1.000.—	Ned. Hand. Maatij. à 150		*f* 1.500,—
	provisie $^3/_8$ %	*f* 5,63	
	zegel 1 ‰	1,50	7,13
			f 1.507,13

Had hij het voor ons verkocht, dan zou de effectennota luiden:

f 1.000,—	Ned. Hand. Maatij. a 150		*f* 1.500,—
	provisie $^3/_8$ % .	*f* 5,63	
	zegel 1 ‰	1,50	7,13
			f 1.492,87

En hoe zal dit zijn bij het aankoopen van een obligatie?

7 April . . . . . .

f 1.000,—	6 % gemeente Semarang		
	coupon $^1/_1$-$^1/_7$ à 101 . .	*f* 1.010,—	
	bij 66 dagen	,, 11,—	*f* 1.021,—
	provisie $^3/_8$ % . .	*f* 3,75	
	zegel 1 ‰	,, 1,25	,, 5,—
			f 1.026,—

En hoe zal dit zijn bij het verkoopen van een obligatie?

7 April . . . . . .

f 1.000,—	6% gemeente Semarang		
	coupon $^1/_1$-$^1/_7$ à 101 . .	*f* 1.010,—	
	bij 66 dagen	,, 11,—	*f* 1.021,—
	provisie $^3/_8$ % . .	*f* 3,75	
	zegel 1 ‰ . .	,, 1,25	,, 5,—
			f 1.016.—

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Hoe is nu de boeking van deze verschillende gevallen?

1e. Bij het koopen van effecten boeken we:

A. in het eerste geval:

Effecten
f 1.000.— N. H. M. f 1.507,13
Aan **Bank (kas)** f 1.507,13

B. in het tweede geval:

Effecten
f 1.000,— 6% gem. Sem. f 1.026,—
Aan **Bank (kas)** f 1.026,—

2e. Bij het verkoopen van effecten boeken we:

A. in het eerste geval:

Kas (Bank)
voor ontvangen . . . . . f 1.492,87
Aan **Effecten**
f 1.000,— N. H. M. . . f 1.492,87

B. in het tweede geval:

Kas (Bank)
voor ontvangen . . . . . f 1.016,—
Aan **Effecten**
f 1.000,— 6% gem. Sem. f 1.016,—

Het inwisselen van coupons heet verzilveren. Bij het verzilveren van coupons boekt men:

Kas (Bank)
halfjaarcoupon 6% gem. Sem. f 30,—
Aan **Effecten**
halfjaarcoupon 6% gem. Sem. f 30,—

Deze zelfde post krijgen we ook bij het innen van dividend.

Uit deze voorbeelden zien we dus, dat de rekening **Effecten** een gemengde rekening is, daar zij optreedt als rekening van bezit en als hulprekening van de verlies- en winstrekening.

Bij het aankoopen van buitenlandsche effecten volgen we dezelfde volgorde, alleen moeten we er hierbij rekening mee houden, dat de nominale waarde eerst in eigen geld moet worden herleid.

Om hiertoe te komen maken we gebruik van vaste omrekeningsgetallen, reductie-getallen genoemd. Deze zijn voor £ = *f* 12.—; $ = *f* 2,50; franc, lire, lei, drachme, peseta = *f* 0,50; Nederl. gulden = *f* 1.00; Oostenr. florijn = *f* 1.—; Oostenr. Kroon = *f*0.50; 1 Yen = *f* 1.25; Argent. peso = *f* 1.10; Mexic. peso = *f* 2.50; 1 Hongkong-dollar = *f*2.50; 1 mark = *f*0,60; 1 Roebel = *f* 1,28; 1 Gouden roebel = *f* 2,—; Finsche mark = *f* 0.50.

Koopen we b.v. Frs 1.000,— 4% Fransche leening à 76, dan wordt de berekening:

1 April 1924

Frs, 1.000,— = *f* 500,— à 76	*f*	380,—		
(coupon $^1/_1$-$^1/_7$) bij 90 dagen à 4%	,,	5,—	*f*	385,—
provisie $^3/_8$%	*f*	1,88		
zegel 1‰ .	,,	0,50	,,	2,38
			f	387,38

De post is dan:

Effecten		
Frs 1000.— 4%	*f* 387.38	
Aan **Kas (Bank)**		*f* 387 38

We zien hieruit, dat de boekingen bij aankoop van buitenlandsche of binnenlandsche effecten gelijk zijn.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Geldleening tegen onderpand

Het kan voorkomen, dat een koopman geld noodig heeft, terwijl hij dit op dat oogenblik juist niet heeft. Dan kan hij naar een bankinstelling gaan om daar geld in leen te vragen. Indien hij dan de bank voldoende waarborgen kan verschaffen, zoodat het risico voor de bank geheel of gedeeltelijk verdwijnt, dan zal de bank in gewone gevallen, daartoe wel bereid zijn.

Die waarborgen voor de bank bestaan dan meestal uit waardepapieren (Fondsen) of goederen.

Bij deze geldleening doen zich 3 gevallen voor:

1e. de geldleening geschiedt voor den tijd van 3 maanden = **Beleening**;

2e. de geldleening geschiedt voor den tijd van een maand = **Prolongatie**;

3e. de geldleening geschiedt voor onbepaalden tijd, maar kan elk oogenblik, zoowel door den geldleener als door den geldgever, worden opgezegd = **On Call**.

Bij beleening en prolongatie kan de geldgever niet tusschentijds opzeggen, de geldleener kan dit wel, echter wordt er dan een termijn bepaald, waarover de geldleener toch rente zal moeten vergoeden; bij prolongatie meestal 15 dagen.

Het geld, dat de geldgever ter leen geeft, zal steeds minder zijn, dan de koerswaarde, om zoo, bij wanbetaling van den geldleener, tegen verliezen gedekt te zijn. Hij eischt daarom, dat de effecten een meerwaarde zullen hebben en deze meerwaarde heet **Surplus** en wordt uitgedrukt in % van het *uitgeleende* bedrag.

Als de geldgever dus een surplus verlangt van 20%, dan zal hij Fl. 100,— in leen geven, als de koerswaarde Fl. 120,— be-

draagt. Het te leen gegeven bedrag is dan 100/120 van de koerswaarde.

Eischt hij 20, 30, 40, of 50% surplus, dan zal hij slechts 100/120, 100/130, 100/140, 100/150 maal de koerswaarde geven.

Het te leen gegeven bedrag wordt dus gevonden, door de koerswaarde te vermenigvuldigen met een breuk, waarvan de teller is 100, en de noemer 100 + het vereischte surplus.

Van zoo'n geldleening wordt altijd een akte opgemaakt in **Duplo** (= tweevoud) op een zegel van 30 cent, welke zegels door den geldleener moeten betaald worden.

Verder moet de geldleener nog het loon van den commissionnair, die hem bij de geldleening geholpen heeft, betalen. Dit loon, **Provisie**, bedraagt 1,2‰ van het te leen gegeven bedrag.

Deze provisie en deze zegels worden door den commissionnair of makelaar dadelijk van het te leen gegeven bedrag afgehouden.

Wanneer dus iemand een prolongatie sluit op 10 aandeelen N. I. S; nominaal *f* 1.000,— bij een koers van 160, terwijl de geldgever 30% surplus verlangt, dan ontvangt hij slechts 100/130 × *f* 16.000 — *f* 0,60 — 1,2/1000×100/130× *f* 16.000,— = ruim *f* 12,307 — *f* 15,37 = *f* 12.291,63.

In werkelijkheid wordt het te leen te geven bedrag gewoonlijk afgerond op een 10-voud, zoodat in het bovenstaande geval niet *f* 12.307, doch *f* 12.300 gegeven zal worden, tengevolge waarvan de provisie dan bedraagt *f* 14,76 en de geldleener *f* 12.284,64 ontvangt.

De rente wordt steeds na afloop van de maand, of bij tusschentijdsche opzegging, bij de eindiging van de prolongatie betaald.

Wordt een prolongatie voor het einde der maand niet opgezegd, dan is ze stilzwijgend voor een zelfden tijd verlengd, als waarvoor ze werd aangegaan. Wordt ze dus niet opgezegd, dan moet de geldleener aan het eind der maand betalen 1e. de rente en 2e. de provisie voor het verlengen van de prolongatie (=continuatie-provisie), maar geen zegels. Bij het tusschentijds opzeggen wordt de rente betaald over het aantal dagen, dat de prolongatie loopt, doch steeds met een minimum van 15 dagen.

In het Memoriaal lezen we nu de volgende posten;

2 Mei.	In prolongatie gegeven bij de Ned. Handel Maatij. *f* 2.000.— N.I.S., waarop ontvangen:			
		in **Kas**	*f* 2 396,52	
		provisie	„ 2,88	
		zegel	„ 0,60	*f* 2.400,—

waaruit we de journaalpost trekken:

Kas
voor ontvangen . . . . . *f* 2.396,52
Interest
prolongatie-kosten . . . . . „ 3,48
Aan **Ned. Handel Mij. Prolongatie O/G.**
Fl. 2.000,—N. I. S. . . . . *f* 2.400.—

2 Juni **Gecontinueerd** de prolongatie bij de Ned. Hand. Maatij.
betaalde rente 4% *f* 8,—
continuatie-provisie „ 2,88 *f* 10,88.—

2 Juli **Afgelost** de prolongatie bij de Ned. Hand. Maatij.
betaalde rente 4% *f* 8,—
prolongatie. . . „ 2.400,— *f* 2.408,—

Welke boekingen maakte de bank van deze voorvallen?

1e. **Prolongatie U/G.** . . . . . *f* 2.400,—
Aan **Kas** . . . . . *f* 2.396,52
„ **Onkosten** . . . . . „ 0,60
„ **Provisie** . . . . . „ 2,88

2e. **Kas** . . . . . *f* 10,88
Aan **Interest** . . . . . „ 8,—
„ **Provisie** . . . . . „ 2,88

3e. **Kas**
voor ontvangen *f* 2.408,—
Aan **Prolongatie u/g**
N. N., aflossing *f* 2.400,—
„ **Interest**
1 maand prolongatie-rente „ 8,—

De boeking van ons voor elk geval is dus:

1e. **Kas**
voor ontvangen *f* 2.396,52
Interest
prolongatie-kosten „ 3,48
Aan **Prolongatie o/g**
f 2.000,— N. I. S. *f* 2.400,—

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

2e.	**Interest**		
	prolongatie-kosten	*f* 10,88	
	Aan **Kas**		
	voor betaald		*f* 10,88
3e.	**Prolongatie o/g**		
	voor aflossing	*f* 2.400,—	
	Interest		
	prolongatie-kosten	„ 8,—	
	Aan **Kas**		
	voor betaald		*f* 2.408,—

Niet alleen tegen onderpand van roerende goederen wordt geld geleend, maar ook tegen onderpand van onroerende goederen. Zoo'n beleening noemt men **Hypotheek**. Kan men bij beleeningen, prolongatie, en on-call-leeningen volstaan met een onderhandsche akte, voor de vestiging van hypotheek is een **Authentieke**-akte vereischt.

Een authentieke-akte is een akte, opgemaakt en onderteekend door of ten overstaan van een door de regeering daartoe aangesteld en dus bevoegd persoon. Zoo wordt een hypotheek-akte steeds opgemaakt door een notaris. Deze zendt een verkorte inhoud (= borderel) van die akte naar den bewaarder van het kadaster, door wien de hypotheken in een daarvoor bestemd register worden ingeschreven, zoodat iedereen kan weten, of een bepaald pand al of niet door hypotheek is bezwaard.

De kosten van al deze handelingen komen voor rekening van den geldleener (= hypotheekgever), en worden door den notaris dadelijk afgehouden van het geld, dat hij den geldleener moet geven.

Wordt b. v. een hypotheek gevestigd op een pand ter grootte van *f* 15.000,—, en is de totale kosten *f* 250,—, dan krijgt de geldleener slechts *f* 14.750,—, en beschouwt die *f* 250,— als rente, die hij vooruit moet betalen.

Hij zal dus boeken:

	Kas		
	voor ontvangen	*f* 14.750,—	
	Interest		
	hypotheek-kosten	„ 250,—	
	Aan **Hypotheek o/g**		
	hypotheek op pand X-straat		*f* 15.000,—

Betaalt de geldleener de overeengekomen rente, dan boekt hij:

Interest
hypotheek-kosten 6% over verloopen halfjaar *f* 450,—
Aan **Kas**
voor betaald *f* 450,—

Lost hij een gedeelte van de hypotheek af, dan boekt hij:

Hypotheek o/g
voor aflossing *f* 1,000.—
Aan **Kas**
voor betaald *f* 1.000,—

De geldgever (= hypotheeknemer) boekt bij het geld geven:

Hypotheek u/g
op pand X-straat *f* 15.000,—
Aan **Kas**
voor betaald *f* 15.000,—

Bij het ontvangen van de overeengekomen rente over een half jaar:

Kas
voor ontvangen *f* 450,—
Aan **Interest**
1 half-jaar hypotheek-rente *f* 450,—

Bij het ontvangen van een gedeelte van het op hypotheek gegeven geld:

Kas
voor ontvangen *f* 1.000,—
Aan **Hypotheek u/g**
voor aflossing hypotheek op pand X-straat *f* 1.000,—

Is de hypotheek geheel afgelost, dan moet dit uit het register der hypotheken blijken; de hypotheek moet dan uit het register verdwijnen. Dit schrappen in het register heet roijeeren en de doorhaling zelf heet roijement. De kosten hieraan verbonden komen ook weer voor den geldleener.

Als aanvulling zij hier nog vermeld, dat prolongatie en beleeningen in Indië zeer zelden voorkomen. Gewoonlijk zijn de geldleeningen hier on-call-leeningen. Zoo b. v. bij de Javasche bank worden effecten als onderpand aangenomen. Hierop wordt een bepaald bedrag in leen gegeven. De geldleener betaalt dan geen provisie, alleen slechts *f* 1.50 voor een zegel en de rente.

Dubieuze debiteuren, Failliete boedel
Afschrijving op Dubieuze Debiteuren.

Niet altijd zijn de zaken er zeker van, dat de debiteuren hun schulden op tijd zullen betalen. Maar al te vaak komt het voor, dat een debiteur niet aan zijn verplichtingen voldoet. Een goed zakenman zal steeds goed toe zien, dat hij geen crediet geeft aan personen, die dat crediet niet verdienen; maar . . . . toch loopt zelfs de knapste koopman er nog wel eens in.

Zoo spoedig hij weet, dat een debiteur niet aan zijn verplichtingen zal voldoen, voert hij zoo'n debiteur van de **Debiteuren**-rekening af en opent dan voor zulke personen een nieuwe rekening, die we **Dubieuze-Debiteuren** noemen, en waarop hij dan de debiteuren vereenigd, waarvan hij vermoedt, dat zij hun verplichtingen niet zullen nakomen.

Hij schrijft dan in zijn memoriaal:

Over te brengen naar de rekening **Dubieuze-Debiteuren**
onze debiteur J. JANSEN ƒ 400,—

waaruit hij dan de journaalpost trekt:

Dubieuze-Debiteuren
J. JANSEN ƒ 400,—
Aan **Debiteuren**
J. JANSEN ƒ 400,—

Verder berekend hij het vermoedelijk verlies en boekt dan:

Verlies en **Winst**
voor vermoedelijk verlies ƒ 250,—
Aan **Afschrijving op Dub. Deb.**
voor vermoedelijk verlies ƒ 250,—

Aan het eind van het jaar sluit hij dan de rekening **Afschrijving op Dubieuze Debiteuren** af

Stel, dat hij in den loop van het jaar de rekening **Afschrijving op Dubieuze Debiteuren** in totaal gecrediteerd heeft voor *f* 10.000,—. Komt nu de **Dub. Deb.** JANSEN in den loop van het jaar tegen volledige kwijting zijn schuld met *f* 300,— betalen, dan boekt hij:

Kas		
(voor ontvangen)	*f* 300,—	
Afschrijving op Dub. Deb.		
J. JANSEN	*f* 100,—	
Aan **Dub. Deb.**		
J. JANSEN		*f* 400,—

Is nu zoodoende de rekening **Afschr. op Dub. Deb.** in de loop van het jaar in totaal gedebiteerd voor *f* 8.000,—, dan kan de koopman bij de afsluiting twee manieren volgen.

1e Hij kan de afschrijving debiteeren voor *f* 2.000,— en de verlies- en winstrekening voor dat bedrag crediteeren. Vervolgens begroot hij het vermoedelijk verlies voor het volgende jaar en debiteert dan de verlies- en winst-rekening voor het vermoedelijk verlies en crediteert de afschrijving voor het zelfde bedrag, stel *f* 12.000,—

Daar de verlies- en winstrekening in totaal gedebiteerd wordt voor *f* 10.000,— kan hij dus de post maken:

Verlies en **Winst**	*f* 10.000,—	
Aan **Afschr.** op **Dub. Deb.**		*f* 10.000,—

2e. Hij wil de afschrijving en de afsluiting in één post vereenigen.

In het Memoriaal kan hij dus schrijven:

Te reserveeren op de rekening **Afschrijving op Dubieuze Debiteuren** *f* 12.000,—

De rekening ziet er dan zoo uit:

Afschrijving JANSEN	*f* 250,—		*f* 10.000,—
. . . . .	,, 7750,—	Overdracht naar de verlies- en winst-	
Te reserveeren op nieuwe Rekening	,, 12.000,—	rekening	,, 10.000,—
	f 20000,—		*f* 20.000,—

Ook gebeurt het wel, dat een debiteur failliet wordt verklaard, of wel, dat zijn faillissement wordt aangevraagd. Dit zal gebeuren, wanneer een debiteur meer dan één schuld heeft en hij meerdere schulden niet betaald. Dit verzoek tot faillietverklaring wordt door een procureur bij de rechtbank ingediend, waarop een algemeene vergadering van alle crediteuren plaats heeft, waar over het a. s. faillissement wordt gesproken. Om van de last van het faillissement af te zijn, wordt door den failliet dan wel een accoord aangeboden. Dit accoord moet echter eerst door den rechter-commissaris worden goedgevonden, voor het kracht van uitvoering krijgt.

Dit goedvinden heet **Homologeeren**.

Bij het aanbieden van een accoord wordt dit wel in het memoriaal aangeteekend, maar er komt geen journaalpost van. Dit gebeurt eerst, wanneer de rechtbank het accoord heeft gehomologeerd. Is de homologatie afgekomen, dan moet de failliet het aangeboden bedrag dadelijk betalen.

De memoriaalposten zijn dus:

Bericht ontvangen, dat onze debiteur N. N. in staat van faillissement is verklaard.

Door den failliet J. JANSEN is een accoord van 40% aangeboden, dat door de vergadering van crediteuren is aangenomen.

Bericht ontvangen, dat het accoord in het faillissement van J. JANSEN door den rechtercommissaris is gehomologeerd.

Ontvangen van J. JANSEN de 40% van onze vordering zijnde *f* 160,—, de rest der vordering af te schrijven.

De journaalposten, hieruit voortspruitende zijn:

Faillietenboedel J JANSEN.
voor de overschrijving *f* 400,—
Aan **Debiteuren**
J JANSEN voor de overschrijving *f* 400,—

P. M.

Verlies en Winst
voor afschrijving faillieten boedel
J. JANSEN ƒ 240,—
Aan **Faillietenboedel** J. JANSEN
voor de afschrijving ƒ 240,—

Kas
voor ontvangen ƒ 160,—
Aan **Faillietenboedel** J. JANSEN
voor ontvangen ƒ 160,—

Over het faillissement nog het volgende. Velen zijn van meening, dat door het eindigen van het faillissement zij nu ook van al hun schulden af zijn; niets is echter minder waar. Telkens, wanneer er voldoende geld bij den curator is, worden die gelden ponds-pondsgewijze verdeeld, tot eindelijk de laatste uitkeering heeft plaats gevonden en er in de couranten een advertentie verschijnt vermeldende, dat door het bindend worden der slotuitdeelingslijst het faillissement van N. N. is opgeheven.

Echter blijft de failliet nog aansprakelijk voor het onbetaald gebleven bedrag zijner schulden, zoodat, wanneer hij weer wat geld bij elkaar heeft, de crediteuren dadelijk weer beslag op zijn bezittingen kunnen leggen, totdat hij aan al zijn verplichtingen heeft voldaan.

Wordt echter door de vergadering van crediteuren het aangeboden accoord aangenomen en is het door de rechtbank gehomologeerd, dan is de failliet vrij van het betalen zijner onbetaald gebleven schulden; betaald het overeengekomen bedrag en hij komt weer geheel vrij tegenover zijn vroegere crediteuren.

De post, die voor den failliet uit zoo'n geval voortspruit, luidt:

Crediteuren (voor het volle bedrag)
Aan **Kas (Bank)** (voor het betaald bedrag)
Aan **Verlies en Winst** (voor de door hem genoten korting.

Wanneer een failliet niet al zijn schulden heeft betaald, dan verkeerd zoo'n persoon in staat van insolventie.

De gevolgen van het faillissement zijn o. a.

Wanneer de persoon in gijzeling mocht zitten, dan wordt hij daaruit direct ontslagen.

Hij raakt het beheer over zijn eigendommen kwijt; het beheer wordt zoolang het faillissement niet is opgeheven, door den curator gevoerd, hier in Indië treedt als zoodanig de Wees- en Boedelkamer op

Het gebeurt ook wel, dat de persoon, wiens faillissement is aangevraagd, zoo weinig bezittingen heeft, dat de kosten van het faillissement er niet mee betaald kunnen worden; in zoo'n geval wordt het faillissement opgeheven bij gebrek aan baten. Wordt dan later het faillissement van denzelfden persoon weer aangevraagd, dan moet de aanvrager bewijzen, dat er nu voldoende baten zijn, om in elk geval de kosten van het faillissement te betalen; kan hij dit niet, dan wordt de aanvraag voor faillissement niet in behandeling genomen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Afsluiting

Gewoonlijk wordt eens per jaar de stand van een zaak grondig nagegaan; in de meeste gevallen geschiedt dit op 31 December van elk jaar. Bij de afsluiting moeten wij de volgende regels in acht nemen:

Een rekening van bezit wordt gecrediteerd voor de aanwezige voorraad en de nieuwe rekening wordt ervoor gedebiteerd.

Een rekening van schuld wordt gedebiteerd voor de aanwezige schuld en de nieuwe rekening wordt ervoor gecrediteerd.

Een hulprekening wordt gedebiteerd, wanneer een creditsaldo naar de hoofdrekening moet worden overgebracht.

Een hulprekening wordt gecrediteerd, wanneer een debetsaldo naar de hoofdrekening moet worden overgebracht.

Bij de zuivere rekeningen van bezit is het dus al heel gemakkelijk; men berekend het verschil en crediteert daar de rekening mee. Nu is het totaal bedrag aan beide zijden gelijk en kan de rekening worden afgesloten. Met het saldo wordt de nieuwe rekening dan heropend.

Op dezelfde wijze handelt men bij de rekeningen van schuld; ook hier wordt het verschil berekend, de rekening wordt er mee gedebiteerd en nu is ook hier het totaal bedrag aan beide zijden gelijk en kan de rekening worden afgesloten en met het saldo heropend worden.

Bij de hulprekeningen berekent men eveneens het verschil, voegt dat op de laagste zijde bij, waardoor ook hier aan beide

PERPUSTAKAAN NASIONAL

zijden even hooge bedragen staan en de rekening kan worden afgesloten; dit verschil komt echter niet op een nieuwe rekening, maar gaat over naar de hoofdrekening.

Moeilijker is het bij de rekeningen, die niet alleen als rekening van bezit, maar tevens als hulprekening van verlies en winst optreden, b. v. bij de goederenrekening.

Stel, dat de goederen-rekening in totaal is gedebiteerd voor *f* 100.000,— en gecrediteerd voor *f* 95.000,—, en dat de voorraad onverkochte goederen een waarde heeft van *f* 20.000,—. De verkochte goederen hebben dan gekost *f* 100.000,— min *f* 20.000,— = *f* 80.000,—, terwijl de opbrengst was *f* 95.000, zoodat er een winst is gemaakt van *f* 15.000,—.

Deze winst moet nu naar de hoofdrekening (de verlies- en winstrekening) worden overgebracht; de hoofdrekening moet dus gecrediteerd worden voor *f* 15.000,— en de goederenrekening moet daarvoor worden gedebiteerd. Daardoor is het totaal aan beide zijden van de goederenrekening 115.000,— en 95.000,—.

Nu kan de goederenrekening als een gewone rekening van bezit worden afgesloten met het saldo ad *f* 20.000,—, waarmee de oude rekening wordt gecrediteerd en de nieuwe wordt gedebiteerd.

Het geval kan zich ook voordoen, dat de goederenrekening in den loop van het jaar in totaal is gedebiteerd voor *f* 100.000,— en gecrediteerd voor *f* 75.000,—, terwijl de voorraad onverkochte goederen een waarde heeft van *f* 20.000,—. De hoeveelheid verkochte goederen hebben dus gekost *f* 100.000 min *f* 20.000,— = *f* 80.000,— en hebben opgebracht *f* 75.000,—; er is dan *f* 5.000,— verloren. De hoofdrekening (de verlies- en winstrekening) moet dan gedebiteerd worden voor *f* 5.000,— en de hulprekening (de goederenrekening) moet gecrediteerd worden voor *f* 5.000,—. Dan zijn de totalen aan beide zijden *f* 100.000,— en *f* 80.000,—. Ook nu kan de goederenrekening weer met het saldo ad *f* 20.000,— worden afgesloten.

Op dezelfde wijze geschiedt de afsluiting van de rekening **gebouwen** en **effecten**. Alleen spreekt men bij gebouwen niet van de voorraad, maar van de waarde. Als overdrachtspost kan men het echter steeds **saldo** noemen.

Over de rekeningen in vreemd geld hebben we reeds in les 10 gesproken. Volledigheidshalve zij hier nog eens vermeld, dat niet het eigen, maar het vreemde geld de finantieele verhouding aangeeft. Bij de afsluiting moeten we dus eerst vaststellen, of er

in vreemd geld nog een saldo is, en zoo dit het geval is, met dit saldo, tegen een vaste, dan wel tegen den koers van den dag, de rekening afsluiten Het voor- of nadeelig verschil kan men dan, òf direct naar de verlies- en winstrekening brengen, òf men kan dit eerst naar de rekening koersverschillen brengen en van hier weer naar de verlies- en winstrekening

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De Balans.

In de practijk stelt men de balans vaak samen op de volgende wijze.

1e Uit het grootboek stelt men de proefbalans samen, en hieruit leidt men de saldi-balans af.
(De saldi-balans is een staat, vermeldende alle namen der rekeningen uit het grootboek, maar niet, zooals bij de proefbalans, met de totalen der debet- en credittellingen, doch met vermelding der saldi (saldi is het meervoud van saldo). De eindtellingen der saldi-balans geven natuurlijk ook weer evenwicht, daar en debet- en creditzijde der rekeningen met dezelfde bedragen zijn verminderd.)

2e De inventaris wordt opgemaakt en hieruit stelt men de balans samen.

Neemt men nu voor model een stuk papier, waarop de volgende kolommen:

No. van het folio	Namen der rekeningen	Proefbalans		Saldibalans		Nota van Verlies en Winst		Balans	
		1	2	3	4	5	6	7	8
		debet	credit	debet	credit	debet	credit	debet	credit

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dan kan men uit het grootboek de kolommen 1 en 2 invullen; uit 1 en 2 leidt men dan 3 en 4 af; uit de inventaris vult men kolom 7 en 8 in.

Met behulp van de kolommen 3,4,7 en 8 kan men nu de winst, of het verlies berekenen.

Staat de goederenrekening b.v. credit voor *f* 4.000,— en staat de balans gedebiteerd voor *f* 8.000,—, dan stond de goederenrekening in totaal credit voor *f* 12.000,— en was dus de debetzijde gedebiteerd voor *f* 12.000,—, welke naar de verlies- en winstrekening zijn overgebracht; dus is de verlies- en winstrekening gecrediteerd voor *f* 12.000,—.

Op deze wijze wordt van elke rekening het verlies en de winst berekend en deze winst of dit verlies in de kolommen 5 en 6 aangeteekend. Heeft men alzoo van alle rekeningen de winst en het verlies in de kolommen 5 en 6 aangeteekend, dan worden de bedragen opgeteld en door bijvoeging van het verschil aan de laagste zijde wordt ook hier weer evenwicht gevormd. Een creditsaldo geeft dan een winst, een debetsaldo geeft dan een verlies aan.

Daar de winst een schuld aan het aansprakelijk hoofd is, en de schulden op de creditzijde van de balans worden geschreven, wordt een winst dus ook op de creditzijde der balans aangeteekend; en daar een verlies een vordering op het aansprakelijk hoofd is, en de vorderingen op de debetzijde van de balans worden aangeteekend, wordt dus een verlies ook op de debetzijde van de balans aangeteekend.

Door het overbrengen van dit verlies of deze winst op de balans (kolom 7 en 8) is ook hier evenwicht ontstaan en is de balans gereed.

Een balans van deze vorm noemt men de 8-kolommen-balans, omdat men hier 8 kolommen heeft. De kolom „No. van het folio" en de kolom „Namen der rekeningen" telt men dus niet mee.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De ongeboekte bezittingen en schulden

Gewoonlijk wordt eens per jaar de balans opgemaakt, zooals in de vorige les reeds is gezegd. Het zal dan kunnen gebeuren, dat niet alle verliezen of alle winsten, die ten laste of ten voordeele van het afgeloopen jaar komen, in het Grootboek reeds zijn aangeteekend. En toch, wil men een juist overzicht hebben dan moet men met deze posten ook rekening houden.

B.v.: Op 31 December staat de rekening Onkosten debet voor *f* 43.000,— en credit voor *f* 7.000,—, terwijl nog betaald moet worden aan 2 knechts, die door ziekte op den betaaldag niet binnen waren, *f* 175,—, aan boekhandel Leesgraag de leverantie over de afgeloopen maand voor kantoorbehoeften ad *f* 85,—, de waterleiding *f* 21,—, de Aniem *f* 53,15, terwijl nog te vorderen is: van debiteuren voor gebruikte plakzegels *f* 35,—, vergoeding voor emballage *f* 73,—, de huur wordt per kwartaal vooruit betaald op 1/3, 1/6, 1/9, 1/12, ad *f* 750,—.

Hoe moet nu de rekening onkosten worden afgesloten en heropend?

Op de rekening van het afgeloopen jaar moet nog worden gebracht in totaal *f* 175,— + *f* 85,— + *f* 21,— + *f* 53,15 = *f* 334,15 als verlies, en *f* 35,— + *f* 73,— + *f* 500,— = *f* 608,— als vermindering van dat verlies.

Op de rekening onkosten komen deze bedragen dus zoo voor: *f* 334,15 aan de debetzijde en *f* 608,— aan de creditzijde. Daardoor is de onkosten-rekening in totaal nu gedebiteerd voor *f* 43.334,15 en gecrediteerd voor *f* 7.608,—, zoodat als verlies naar de verlies- en winstrekening moet worden overgebracht *f* 35.726,15.

Nu hebben we echter een schuld aan de knechten, de boekhandel, de waterleiding, de Aniem, in totaal *f* 334,15; op de balans zal dit bedrag dan als een schuld verschijnen, dus credit komen, evenals op de nieuwe rekening Onkosten. Maar ook hebben wij nu nog een vordering of beter een bezitting, bestaande uit een recht op het huis voor nog twee maanden, een vordering op debiteuren voor vergoeding plakzegels en emballage, in totaal *f* 608,—, dit zal dus én op de nieuwe rekening Onkosten én op de balans aan de debetzijde verschijnen

De nieuwe rekening Onkosten is dus én gedebiteerd én gecrediteerd; ze doet dus blijkbaar dienst én als rekening van bezit én als rekening van schuld. n.l. als rekening van bezit voor *f* 608,— en als rekening van schuld voor *f* 334,15.

De rekening zelf zal er dus als volgt uitzien:

ONKOSTEN.

. . . .	*f* 43.000,—		. . . . .	*f* 7.000,—	
			1. Overdracht naar verlies en winst. .	*f* 35.726,15	
Nog te betalen			*2.* Nog te ontvangen van		
loonen. .	*f* 175,—		debiteuren.	„ 35,—	
kantoorbehoeften .	„ 85,—		voor vergoedingemb.	„ 73,—	
waterleiding	„ 21,—				
Aniem . .	„ 53,15	*f* 334,15	voor huur.	„ 500,—	*f* 608,—
		f 43.334,15			*f* 43.334,15

En na de heropening:

ONKOSTEN.

Saldo	*f* 608,—	Saldo	*f* 334,15

Op de zelfde wijze handelt men bij de rekening **Interest, Provisie** en andere hulprekeningen, waarbij men met nog te ontvangen of te betalen gelden heeft te maken.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Practisch gedeelte

1e Les a.

In welke boeken zal hij nu de volgende posten uit het memoriaal schrijven?

1 Januari. Heden mijn zaak voortgezet met de volgende bezittingen en schulden: contanten f 4.000,—

goederen	200 K.G. koffie	f	80,—	
	400 K.G. suiker	„	75,—	
	800 K.G. rijst	„	120,—	
	50 K.G. thee	„	90,—	
	24 kistjes sigaren	„	144,—	
	60 doozen sigaretten	„	75,—	f 584,—
vorderingen op:				
Pieterse		f	15,—	
Jansen		„	26,—	
Gerritsen		„	48,—	
Cornelissen		„	75,—	
				„ 164,—
schulden aan:				
Barendsen		f	81,—	
Frederiks		„	79,—	
				„ 160,—

3 Januari. Ontvangen van Pieterse f 15,—

4 Januari. Gekocht van Karelsen 100 K.G. thee voor f 110,—

5 Januari. Verkocht aan Leonards 1 kistje sigaren voor f 7,50

6 Januari. Verkocht 1 doos sigaretten en het bedrag ontv. f 1,75

1e Les b.

Heden mijn zaak begonnen met:

contanten	*f* 1.278,—		
goederen			
rijst	„ 3.000,—		
tabak	„ 1.000,—		
koffie	„ 500,—		
suiker	„ 3.800,—		
thee	„ 10.300,—		
inventaris	„ 700,—		
vorderingen op:			
Marcus	„ 200,—		
Nicola	„ 125,—		
Oosthoudt	„ 45,—		
Pieterse	„ 215,—	*f* 21.163,—	
schulden aan:			
Rodbertus	*f* 1.500,—		
Siemons	„ 36,—		
Teunisse	„ 138,—	„ 1.674,—	*f* 19.489,—

2 Januari Gekocht van den heer Hirsch te Tiel

10.000 sigaren	**Olma**	500,—		
10.000 „	**Meta**	650,—		
10.000 „	**Aero**	300,—	*f*	1.450,—

4 „ Betaald aan **Siemons** „ 36,—

6 „ Verkocht aan **Arnold** te Salatiga 50 balen rijst à 16,— „ 800,—

8 „ Ontvangen van **Markus** 200,—
Pieterse 225,— „ 415,—

11	Januari	Verkocht aan **J. Overzee** 50 kisten thee à 40	„	2.000,—
12	,,	Betaald aan **Rodbertus**	„	1.000,—
14	,,	Gekocht van **A. Leeflang** te Solo 100balen rijst à 13	„	1.300,—
16	,,	Verkocht aan **G. Pieterse** te Ambarawa 100 balen rijst à 16	„	1.600,—
20	,,	Ontvangen van **Nicola** 25,— **Oosthoudt** 45,—	„	70,—
22	,,	Verkocht aan den heer **Marcus** te Pekalongan 2000 sigaren **Olma**	„	130,—
23	,,	Verkocht aan toko Pondjol alhier 1000 sigaren **Aero**	„	38,—
25	,,	Betaald aan vrachten op sigaren 12,50 op rijst 75,—	„	87,50
30	,,	Betaald aan loonen 120,— huur voor de toko 150,— voor de huishouding 300,—	„	570,—

Zeg van bovenstaande memoriaal-posten in welke boeken ze moeten worden aangeteekend.

2e Les.

Heden, 2 Januari 1921, mijn boekhouding begonnen met:

Contanten			*f* 2.000,—
Goederen			
3 kisten	sardientjes	*f* 60,—	
4 ,,	zalm	,, 100,—	
10 ,,	melk	,, 95,—	
5 ,,	boter	,, 300,—	
2 ,,	thee	,, 75,—	
8 ,,	bier	,, 96,—	
10 ,,	aer-blanda	,, 48,—	
15 ,,	limonade	,, 72,—	
2 ,,	wijn (rood)	,, 72,—	
1 pikol	koffie	,, 30,—	
2 ,,	suiker	,, 36,—	
3 ,,	rijst	,, 42,—	
12 flesschen	drops	,, 30,—	
100 kistjes	sigaren	,. 600,—	
200 doozen	sigaretten	,, 300,—	,, 1.956,—
Vorderingen op:			
A. Zalm		*f* 60,—	
B. Bastiaans		,, 43,—	
C. Cornelisse		,, 26,84	
D. Dokkum		,, 49,—	
E. Everdingen		,, 31,16	
M. Fransz		,, 74,—	,, 284,— *f* 4.240,—
Schulden aan			
G. Gerritsen		*f* 295,—	
H. Hendriks		,, 745,—	
J. Jacobi		,, 24,—	
F. Karelse		,, 176,—	,, 1.240,— *f* 3.000,—

4 Januari. Verkocht aan K. Karelsen, alhier,

5	blikjes	zalm	*f* 3,75
10	,,	sardientjes	,, 6,50
1	katti	koffie	,, 0,45
1	kist	melk	,, 13,—
1	pak	thee	,, 1,25
10	kattie	suiker	,, 2,40 ,, 27,35

5 Januari. Verkocht aan L. Lamberts, alhier,

2	blikken boter à 5 pond	*f*	13,—	
10/2	flesschen bier	,,	3,50	
5	,, aer-blanda	,,	0,75	
8	,, limonade	,,	1,20	
1	,, wijn	,,	1,25	*f* 19,70

7 „ Gekocht van Jacobson van de Berg, alhier,

1	kist biscuits (marie)	*f*	21,—	
1	,, ,, (bon mere)	,,	21,—	
1	,, boter	,,	50,—	„ 92,—

9 „ Ontvangen van A. Zalm *f* 60,—
B. Bastiaanse ,, 43,—
C. Cornelisse ,, 26,84
D. Dokkun ,, 49,—
M. Fransz ,, 74,— „ 252,84

10 „ Betaald aan toko-huur over Jan.-Maart *f* 300,— „ 300,—

10 „ Betaald de kwitantie van G. Gerritsen ,, 295,— „ 295,—

15 „ Ontvangen van K. Karelsen, alhier, „ 27,35

15 „ Verkocht aan K. Karelsen

10	blikjes sardientjes	*f*	6,50	
10/2	flesschen bier	,,	3,50	
20	,, aer-blanda	,,	3,—	
20	,, limonade	,,	3,—	
1	pak thee	,,	1,25	
1	kattie koffie	,,	0,45	„ 17,70

20 „ Betaald de kwitanties van
H. Hendriks *f* 743.—
J. Jacobi ,, 26,— „ 769,—

20 „ Ontvangen van E. Everdingen in mindering van zijn rekening „ 6,16

30 Januari Betaald aan F Karelse „ 176,—

30 „ Uit de kas genomen voor de huishouding „ 200,—

Breng bovenstaande posten op de daarvoor bestemde rekeningen.

3de Les a.

Heden, 1 Januari, mijn boekhouding begonnen met:

Contanten		ƒ 1.500,—	
Goederen voorraad		„ 23.798,—	
Debiteuren			
A. Arnold	ƒ 354,—		
R v. Betten	„ 637,—		
S. d. Raaf	„ 409,—		
Toko S. V.	„ 600,—	„ 2.000,—	
Pand Kerkstraat.		„ 18.000,—	ƒ 45.298,—
Crediteuren			
Tels en Co.	ƒ 1.300,—		
M. U. G.	„ 598,—		„ 1.898,—
			ƒ 43.400,—

Verkocht aan C.v.Ommen			
10 stukken wit goed	ƒ 200,—		
1 stuk klamboe-tulle	„ 50,—		
1 „ flanel.	„ 45,—		
2 „ keper.	„ 56,—		„ 351,—
Verkocht aan toko Solo			
20 stukken wit goed	ƒ 390,—		
5 „ klamboe-tulle	„ 245,—		
10 „ Eng. drill	„ 350,—		
10 „ calicot	„ 60,—		„ 1.045,—
Ontvangen de kwitanties van			
A. Arnold	ƒ 354,—		
S. d. Raaf	„ 409,—		
Toko S. V.	„ 600,—		
Toko Solo	„ 1.045,—		„ 2.408,—

Betaald aan Tels en Co. *f* 1.300,—
M. U. G. „ 598,— „ 1.898,—

Verkocht aan A Arnold
5 stukken vitrage *f* 150,—
1 „ groen drill „ 35,—
2 „ ruw katoen „ 48,—
5 „ wit goed „ 100,— „ 333,—

Ontvangen per s.s. **Insulinde** van de firma Van Goor, Delden, 200 stukken wit goed *f* 3.000,—
en betaald aan vracht en andere kosten. „ 250,— „ 3.250,—

Ontvangen van C. v. Ommen *f* 351,—
R. v. Betten „ 637,— „ 988,—

Verkocht aan toko Solo
50 stukken wit goed *f* 975,—
20 „ klamboe-tulle „ 975,—
10 „ flanel „ 425,—
bedrag ontvangen „ 2.375,—

Verkocht aan toko S. V.
100 stukken wit goed *f* 1.875,—
50 „ vitrage „ 1.400,—
bedrag ontvangen „ 3.275,—

Betaald aan loonen over Jan. *f* 200,—
salarissen „ 150,—
uit de kas genomen „ 200,— „ 550,—

Bereken de winst gemaakt in de afgeloopen maand, indien ge weet, dat de voorraad goederen nog een waarde heeft van *f* 17.469,—

PERPUSTAKAAN NASIONAL

3de Les b.

Heden mijn zaak begonnen met de volgende bezittingen en schulden:

	Contanten	*f*	20.000,—		
	Goederen				
	Kapok	„	3.000,—		
	Copra	„	15.000,—		
	Tabak	„	60.000,—		
	Rijst	„	130.000,—		
	Vorderingen op M. Masman	„	40.000,—	*f* 268.000,—	
	Schulden aan				
	Kwee Ik Tja	*f*	23.000,—		
	Liem Joe Hong	„	45.000,—		
	An Bo An	„	50.000,—	„ 118.000,—	*f* 150.000 —
3 Maart	Ontvangen van M. Masman				„ 40.000 —
4 „	Gekocht het pand gelegen Bodjong 34, koopprijs	*f*	35.000,—		
	Overschrijvingskosten, enz.	„	500,—		„ 35.500 —
5 „	Verhuurd het pand Bodjong 34 voor den tijd van een jaar aan toko Vooruit voor den prijs van *f* 225,— per maand, ingaande den 10den dezer, de huur zal per drie maanden vooruit worden betaald.				
6 „	Verkocht aan M. Masman *f* 1.000 balen rijst à *f* 14,25				„ 14 250 —
10 „	Ontvangen van toko Vooruit drie maanden huur voor het pand Bodjong 34				„ 675 —
12 „	Verkocht aan den heer Be An Bo 9.000 balen rijst à 14,50 en het bedrag ontvangen				„ 130.500 —

15 Maart	Betaald de kwitantie van An Bo An *f* 50.000,— van Liem Joe Hong „ 45.000,—		„ 95.000—
16 „	Gekocht 500 balen tabak à *f* 70,—		„ 35.000—
20 „	Verkocht en het bedrag ontvangen 500 balen tabak à *f* 72,—		„ 36.000—
21 „	Verkocht de voorraad tabak in mijn goedang aan den heer Tan Koen Gang te Poerbolinggo vrij van onkosten, bedrag ontvangen.		„ 70.000—
23 „	Gekocht 100 balen copra van verschillende personen te Demak		„ 5.000—
24 „	Verkocht de door mij gekochte copra en die ik nog in voorraad had voor (bedrag ontvangen)		„ 17.000—
30 „	Betaald in de afgeloopen maand onkosten *f* 230,— huur „ 200,— salarissen „ 500,— huishouding „ 500,—		„ 1.430—

Bepaal de winst, door bovenstaande zaak in de maand Maart gemaakt, als ge weet, dat alleen de kapok ad fl 3.000— nog in voorraad is.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

4de Les a.

1 Februari Heden mijn zaak begonnen met:

Contanten		*f* 5.000,—			
Goederen:					
Ledikanten		„ 1.500,—			
Electr. lampen		„ 400,—			
Gaslampen		„ 700,—			
Gasoline lampen		„ 1.400,—			
Tanks		„ 750,—			
Leidingdraad		„ 150,—			
Brandkasten		„ 3.500,—			
Bascules		„ 400,—			
Debiteuren					
A, B, C, enz.		„ 24.675,—	*f* 38.475,—		
Crediteuren					
Z, IJ, X, enz.		*f* 23.525,—	„ 23.525,—	*f*	14.950 —
2 Februari	Geplaatst bij de Handelsbank met een maand opzegging			„	2.000 —
3 „	Betaald aan crediteur IJ.	*f* 625,—			
	winkelhuur over Januari	„ 150,—		„	775 —
5 „	Ontvangen van debiteur C.	*f* 1.435,—			
	„ B.	„ 10.000,—		„	11.435 —
9 „	Verkocht aan A. v. Ameringen een ledikant met toebehooren			„	100 —
11 „	Verkocht aan de societeit **Ons Genoegen** te Demak een gasoline-installatie, bestaande uit 12 gewone en 4 dubbele lampen, 50 M. leidingdraad en een gasoline-tank voor 60 L.			„	375 —

15 Februari		Bericht ontvangen van het soosbestuur te Demak, dat de lampen goed zijn aangelegd, en tevens een cheque op de Handelsbank, alhier		*f*	375 —
16	„	Verkocht aan den heer Go Sioe Mo			
		een brandkast	*f* 500,—		
		een bascule	„ 275,—	„	775 —
17	„	Gekocht van Carl Schlieper te Batavia 5 bascules		„	990 —
19	„	Betaald aan vracht op de 5 bascules en aan koelieloon		„	62 50
23	„	Ontvangen van den heer Go Sioe Mo			
		per postwissel	*f* 773,75		
		porto	„ 1,25	„	775 —
27	„	Betaald de kwitantie van Carl Schlieper te Batavia		„	990 —
28	„	Ontvangen van de Handelsbank de rente over de afgeloopen maand		„	6 67
		Betaald aan verlichting over Februari	*f* 34,—		
		loonen en salarissen	„ 150,—		
		voor de huishouding	„ 200,—	„	384 —

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

4e Les b.

1	Januari	Heden mijn boekhouding begonnen met:					
		Contanten	*f*	20.000,—			
		Goederen	,,	75.000,—			
		Debiteuren	,,	36.485,—			
		Handelsbank	,,	54.735,—			
		Pand Tawang	,,	43.000,—	*f* 229.220	—	
		Crediteuren	*f*	42.120,—	,, 42.120	—	*f* 187.100 —
3	,,	Betaald voor de huishouding					
		verzekering			*f* 24	25	
		waterleiding			,, 8	40	
		verlichting			,, 15	35	,, 48 —
5	,,	Verkocht aan diverse personen					
		100 M. flanel			*f* 120	—	
		10 stuk katoen			,, 180	—	
		20 ,, drill			,, 800	—	
		5 ,, linnen			,, 400	—	
		3 ,, jaeger			,, 180	—	,, 1.680 —
		(Bedrag ontvangen)					
6	,,	Verkocht op drie maanden aan					
		toko Madjoe 100 stuk katoen			*f* 1.775	—	
		20 ,, linnen			,, 800	—	
		10 ,, flanel			,, 700	—	,, 3.275 —
6	,,	Ontvangen van den heer X					,, 2.335 —
8	,,	Gestort bij de Handelsbank					,,15.000 —
9	„	Betaald in een aanwijzing op de Handelsbank de kwitantie van crediteur Hamels					,,23.120 —

10	Januari	Verkocht aan Marks, te betalen over 2 weken					
		100 stuk wit katoen (40 y)	*f*	3.125	—		
		40 ,, linnen	,,	1.640	—		
		40 ,, flanel	,,	2.800	—	*f* 7.570	—
11	,,	Ontvangen van debiteur A.				,, 6.250	—
12	,,	Gestort bij de Handelsbank				,, 10.000	—
12	,,	Gekocht van Jacobson van den Berg 300 stuk katoen (40 yard)				,, 8.100	—
17	,,	Betaald aan Jacobson van den Berg in een aanwijzing op de Handelsbank.				,, 8.100	—
22	,,	Verkocht aan den heer Soeleiman te Solo 40 stuk katoen (40 yard)				,, 1.240	—
26	,,	Verkocht aan den heer H. Answie te Djokja 300 stuk katoen (40 y) bedrag ontvangen				,, 9.000	—
28	,,	Ontvangen van debiteur B.				,, 16.500	—
30	,,	Betaald aan salarissen en loonen	*f*	800	—		
		huur toko	,,	200	—		
		voor de huishouding	,,	500	—	,, 1.500	—
31	,,	Ontvangen van de Handelsbank de interest over de afgeloopen maand over het bij haar door ons geplaatste geld				,, 182	53

Bereken hoeveel winst er in de maand Januari gemaakt is, als de niet verkochte goederen nog een waarde hebben van *f* 64.356, –

5de Les.

1 Februari	Heden mijn boekhouding begonnen met:					
	Contanten	*f*	23.468,—			
	Goederen	„	56.372,—			
	Gebouwen	„	45.000,—			
	Handelsbank	„	73 500,—			
	Debiteuren	„	61.715,—	*f* 260.215,—		
	Crediteuren	*f*	53.715,—	„ 53.715,—	*f*	206.500 —
2 „	Verkocht aan G. Fransen de vordering op J. v. d. Willigen, groot	*f*	17.575,—			
	disconto	„	75,—			
	ontvangen				„	17.500 —
3 „	Gestort bij de Handelsbank				„	30.000 —
4 „	Betaald in een aanwijzing op de Handelsbank de kwitantie van den heer Goedewagen				„	35.715 —
5 „	Verkocht aan den heer A. Arnold, te Madioen					
	10 kisten wijn	*f*	360,—			
	20 „ bier	„	480,—			
	20 „ victoria-water	„	192,—			
	40 „ aer-blanda ▲	„	192,—			
	40 „ limonade	„	192,—		„	1.416 —
7 „	Getrokken op den heer A. Arnold, te Madioen een wissel aan de order van de Handelsbank per 5 Mei				„	1.416 —
9 „	De wissel op A. Arnold door hem geaccepteerd terug ontvangen				„	1.416 —
11 „	De wissel op A. Arnold per 5 Mei bij de Handelsbank verdisconteerd					
	disconto 85 dagen à 4 %	*f*	13.37—			
	ontvangen	„	1.402,63		„	1.416 —

13 Februari	Verkocht aan den heer C. v. Nieveld te Solo				
	20 kisten wijn	*f*	720,—		
	50 „ bier	„	1.200,—		
	50 „ victoria-water	„	480,—		
	50 „ aer-blanda	„	240,—		
	50 „ limonade	„	240,—		
	10 „ cognac	„	360,—	*f*	3.240 —
14 „	Getrokken op den heer C. v. Nieveld te Solo een wissel aan de order van de Handelsbank per 27 Februari			„	3.240 —
17 „	Gekocht van de firma Tels 100 kisten wijn			„	2.750 —
19 „	Geaccepteerd de wissel door de firma Tels op ons getrokken per 17/3 aan de order van de Nederlandsche Handel-Maatschappij			„	2.750 —
21 „	Betaald aan koelieloon voor de bezorging van de 100 kisten wijn			„	10 —
25 „	Verkocht aan toko Semarang te Koedoes 50 kisten wijn			„	1.750 —
26 „	Ontvangen van toko Semarang te Koedoes			„	1.750 —
27 „	Ter incasseering gegeven aan de Ned. Hand. Maatij. de wissel op C.v. Nieveld te Solo			„	3.240 —
28 „	Bericht ontvangen van de Ned. Hand. Maatij., dat zij de wissel op den heer C. v. Nieveld hebben ontvangen,				
	incassokosten	*f*	3,44		
	in ons te goed	„	3 236,56	„	3.240 —
	Betaald aan verlichting over Feb.	*f*	24,—		
	winkelhuur	„	100,—		
	loonen	„	75,—		
	salarissen	„	550,—		
	voor de huishouding	„	300,—	„	1.049 —

6de Les.

1 Januari	Heden mijn boekhouding begonnen met:				
	Contanten	*f* 15.000,—			
	Goederen	„ 22.000,—			
	Gebouwen	„ 30.000,—			
	Escompto	„ 17.000,—			
	Debiteuren	„ 43.565,—	*f* 127.565,—		
	Crediteuren	*f* 56.315,—			
	Te betalen wissels	„ 4.250,—	„ 60.565,—	*f*	67.000 —
2 „	Getrokken op debiteur Jansen een wissel aan eigen order per 17/1 en deze hem ter acceptatie gezonden.			„	4.500 —
3 „	Terugontvangen de door Jansen te Salatiga geaccepteerde wissel			„	4.500 —
4 „	Betaalbaar gesteld bij de Escompto de wissel van Tielman te Deventer per heden			„	2.500 —
5 „	Bericht ontvangen van de Escompto, dat zij per 4/1 de wissel van Tielman hebben betaald			„	2.500 —
8 „	Verkocht per kas een Engelsch ledikant met toebehooren			„	600 —
10 „	Verkocht op 1 maands promesse aan G. Heertjes een brandkast *f* 550,— promesse ontvangen			„	550 —

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

13 Februari	Verkocht aan den heer C. v. Nieveld te Solo				
	20 kisten wijn	*f*	720,—		
	50 „ bier	„	1.200,—		
	50 „ victoria-water	„	480,—		
	50 „ aer-blanda	„	240,—		
	50 „ limonade	„	240,—		
	10 „ cognac	„	360,—	*f*	3.240 —
14 „	Getrokken op den heer C. v. Nieveld te Solo een wissel aan de order van de Handelsbank per 27 Februari			„	3.240 —
17 „	Gekocht van de firma Tels 100 kisten wijn			„	2.750 —
19 „	Geaccepteerd de wissel door de firma Tels op ons getrokken per 17/3 aan de order van de Nederlandsche Handel-Maatschappij			„	2.750 —
21 „	Betaald aan koelieloon voor de bezorging van de 100 kisten wijn			„	10 —
25 „	Verkocht aan toko Semarang te Koedoes 50 kisten wijn			„	1.750 —
26 „	Ontvangen van toko Semarang te Koedoes			„	1.750 —
27 „	Ter incasseering gegeven aan de Ned. Hand. Maatij. de wissel op C.v. Nieveld te Solo			„	3.240 —
28 „	Bericht ontvangen van de Ned. Hand. Maatij., dat zij de wissel op den heer C. v. Nieveld hebben ontvangen,				
	incassokosten	*f*	3,44		
	in ons te goed	„	3 236,56	„	3.240 —
	Betaald aan verlichting over Feb.	*f*	24,—		
	winkelhuur	„	100,—		
	loonen	„	75,—		
	salarissen	„	550,—		
	voor de huishouding	„	300,—	„	1.049 —

6de Les.

1 Januari	Heden mijn boekhouding begonnen met:				
	Contanten	*f* 15.000,—			
	Goederen	„ 22.000,—			
	Gebouwen	„ 30.000,—			
	Escompto	„ 17.000,—			
	Debiteuren	„ 43.565,—	*f* 127.565,—		
	Crediteuren	*f* 56.315,—			
	Te betalen wissels	„ 4.250,—	„ 60.565,—	*f*	67.000 —
2 „	Getrokken op debiteur Jansen een wissel aan eigen order per 17/1 en deze hem ter acceptatie gezonden.			„	4.500 —
3 „	Terugontvangen de door Jansen te Salatiga geaccepteerde wissel			„	4.500 —
4 „	Betaalbaar gesteld bij de Escompto de wissel van Tielman te Deventer per heden			„	2.500 —
5 „	Bericht ontvangen van de Escompto, dat zij per 4/1 de wissel van Tielman hebben betaald			„	2.500 —
8 „	Verkocht per kas een Engelsch ledikant met toebehooren			„	600 —
10 „	Verkocht op 1 maands promesse aan G. Heertjes een brandkast *f* 550,— promesse ontvangen			„	550 —

14 Januari	Verdisconteerd bij de Escompto de wissel op Jansen				
	disconto 5 dagen à 4%	*f*	2,50		
	ontvangen	„	4.497,50	*f*	4.500 —
16 „	Betaald de kwitantie van crediteur J. Vlaardingen			„	8.315 —
19 „	Gekocht van de firma Rodenberg				
	10 gasoline lampen	*f*	100,—		
	100 M. leidingdraad	„	30,—		
	2 tanks	„	50,—	„	180 —
	afgegeven een promesse per 19/2				
23 „	Gedisconteerd de wissel van Padtberg per 1/4	*f*	7,06		
	per kas betaald	„	1.732,94	„	1.740 —
25 „	Ontvangen van debiteur Gerritsen			„	1.605 —
26 „	Gedisconteerd de promesse aan Rodenberg				
	disconto	*f*	0,52		
	per kas betaald	„	179,48	„	180 —
28 „	Verkocht aan den heer Frederiks een gasoline installatie				
	6 lampen	*f*	90,—		
	1 tank	„	37,50		
	30 M. leidingdraad	„	13,50	„	141 —
29 „	Toekang gezonden naar den heer Frederiks voor den aanleg van de gasoline-installatie en hem reisgeld gegeven			„	15 —
30 „	Ontvangen van den heer Frederiks			„	156 —

PERPUSTAKAAN NASIONAL

7de Les.

1 Januari	Heden mijn boekhouding begonnen met:			
	Contanten	*f* 20.000,—		
	Goederen	„ 13.400,—		
	Gebouwen	„ 40.000,—		
	Te innen wissels	„ 15.000,—		
	Debiteuren	„ 24.425,—		
	Crediteuren	„ 31.243,—		
	Te betalen wissels	„ 8.000,—		
2 „	Gestort bij de Handelsbank		*f*	15.000 —
4 „	Gekocht van Geo Wehry op 3 maanden 120 kisten Hollandia melk		„	1200 —
5 „	Verkocht aan F. Jansen te Solo op 2 maanden 10 kisten Holl. melk		„	130 —
6 „	Ontvangen huur over Januari		„	50 —
7 „	Geaccepteerd de wissel van Geo Wehry per 4/4		„	1.200 —
9 „	Verkocht aan toko Salatiga te Salatiga 40 kisten Holl. melk		„	500 —
11 „	Getrokken op toko Salatiga te Salatiga een wissel aan eigen order per 9/4		„	500 —
13 „	Verkocht aan H. v. Dijk te Ambarawa à contant 20 kisten Holl. melk		„	250 —
15 „	Verkocht aan toko Madjoe te Solo			
	20 kisten Holl. melk.	*f* 250,—		
	10 kisten Holl. boter.	„ 720,—		
	2 „ sardientjes	„ 24,—		
	2 „ zalm.	„ 30,—		
	2 „ aer-blanda.	„ 9,60	„	1033 60

17 Januari		Getrokken op toko Madjoe te Solo een wissel per 20/1 en deze ter incasseering gegeven aan de Handelsbank			*f* 1033	60
19	„	Ontvangen van debiteur				
		Gerritsen	*f*	324,75		
		Teunis	„	118,50		
		Markus	„	275,75	„ 719	—
20	„	Betaald in een aanwijzing op de Handelsbank de wissel van Tels en Co.			„ 8000	—
21	„	Verdisconteerd bij de Handelsbank de wissel op toko Salatiga, te Salatiga,				
		disconto	*f*	4,44		
		per kas ontvangen	„	495,56	„ 500	—
22	„	Betaald per kas de rekening van crediteur Schlieper			„ 6.000	—
23	„	Bericht ontvangen van de Handelsbank, dat zij de wissel op toko Madjoe te Solo den 20/1 voor ons heeft geincasseerd			„ 1.033	60
25	„	Gedisconteerd de wissel van Geo Wehry				
		per 4/4 disconto	*f*	9,47		
		de rest betaald in een aanwijzing op de Handelsbank	„	1.190.53	„ 1.200	—
27	„	Verkocht aan H. Hendriks te Soerabaja, per 27/2				
		20 kisten sardientjes	*f*	240,—		
		20 kisten zalm	„	300,—	„ 540	—
28	„	Getrokken op H. Hendriks een wissel per 27/2 aan de order van de Escompto alhier, en deze wissel bij de Escompto verdisconteerd;				
		bedrag ontvangen	*f*	538,08		
		disconto 32 dagen	„	1,92	„ 540	—

PERPUSTAKAAN NASIONAL

8ste Les a.

Sluit de volgende rekeningen af en heropen ze weer; de geldkolommen geven de totalen weer van het afgeloopen tijdvak.

Kas

f 70.000,—	*f* 63.000,—

Handelsbank

f 82.500,—	*f* 39.500,—

Debiteuren

f 120.000,—	*f* 98,000.—

Crediteuren

f 90.000,—	*f* 105.000,—

Goederen

f 125.000,—	*f* 126.000,—

Gebouwen

f 67.000,—	*f* 42.000,—

Onkosten

f 12.500,—	*f* 1.000,—

Interest

f 1.500,—	*f* 3.400,—

Prive

f 1.000,—	*f*

Kapitaal

f	*f* 95.400,—

Hierbij wordt nog gegeven, dat de waarde van de voorraad goederen bedraagt *f* 22.000,—,
de waarde van de aanwezige gebouwen bedraagt *f* 30.000,—

8ste Les b.

Kas		Escompto	
ƒ 45.000,—	ƒ 32.000,—	ƒ 141.000,—	ƒ 114.500,—
Te innen wissels		**Goederen**	
ƒ 80.000.—	ƒ 70.000,—	ƒ 175.000,—	ƒ 180.000,—
Debiteuren		**Crediteuren**	
ƒ 160.000,—	ƒ 145.000,—	ƒ 143.000,—	ƒ 150.000,—
Te betalen wissels		**Gebouwen**	
ƒ 110.000,—	ƒ 120.000,—	ƒ 60.000,—	ƒ 5.000,—
Onkosten		**Interest**	
ƒ 14 000,—	ƒ 1.500,—	ƒ 1.000,—	ƒ 2.000,—
Prive		**Kapitaal**	
ƒ 1.500,—	ƒ	ƒ	ƒ 10.4000,—

De waarde der aanwezige goederen bedraagt ƒ 25.000,—
„ „ „ gebouwen „ „ 58.000,—

9de Les.

1 Januari Heden mijn boekhouding voortgezet met contanten ƒ 20.000,—, debiteuren ƒ 98.000,—, Escompto ƒ 30.000,—, crediteuren ƒ 102.000,—, te innen wissels ƒ 45.000,—, te betalen wissels ƒ 38.000,—, goederen ƒ 65,000.—

3 „ Opdracht ontvangen van J. v. Raalte om voor zijn rekening te koopen 100 balen vorstenlanden-tabak 1e soort, limiet ƒ 1,23.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

3 Januari Gekocht op heden 100 balen vorstenlanden-tabak à *f* 1,18 en betaald.

100 balen tabak 10.000 K. G. à *f* 1,18		*f* 11.800,—
contant 1 1/2 %		„ 177,—
		f 11.623,—
veilingkosten 1 %		„ 118,—
		f 11.741,—

3 „ Betaald voor onkosten voor verzending en merken der partij tabak, gekocht voor rekening van J. v. Raalte *f* 250,—

4 „ Gezonden aan J. v. Raalte de aankoop-nota

100 balen vorstenlanden-tabak à *f* 1,18		*f* 11.800,—
contant 1 1/2 %		„ 177,—
		f 11.623,—
veilingkosten 1 %	*f* 118,—	
onkosten	„ 250,—	
provisie 2 %	„ 239,82	„ 607,82
		f 12.230,82

5 „ Betaald aan den heer Struep voor de partij tabak *f* 11.741,—

6 „ Ontvangen van den heer J. v. Raalte een zichtwissel op de Ned. Hand. Mij. alhier, groot *f* 12.230,82.

8 „ Opdracht ontvangen van den heer Koopgraag te Salatiga voor hem te koopen 100 balen kapok, limiet *f* 1,07.

9 „ Gezonden aan den heer Koopgraag te Salatiga 100 balen kapok uit eigen voorraad, en de volgende aankoop-nota

100 balen kapok à *f* 1,04		*f* 10 400,—
contant 1 %		„ 104,—
		f 10.296,—
veilingkosten 1 %	*f* 104,—	
onkosten	„ 175,—	
provisie 2 %	„ 211,50	„ 490,50
		f 10.786,50

9 Januari Betaalde onkosten op de partij kapok van den heer Koopgraag te Salatiga *f* 175,—

---

12 „ Verkocht de rest van mijn partij kapok, liggende in mijn goedang, vrij van alle onkosten en vrij van verhaal, voor *f* 55.000,— aan toko LIEM.
(verkoopen zonder te weten hoeveel de partij meet noemt men bij den roes verkoopen; alle tegenvallers komen in dit geval voor rekening van den kooper).

---

14 „ Ontvangen van toko LIEM een zichtwissel op de Handelsbank, alhier groot *f* 55.000,—

---

14 „ Ter incasseering gezonden aan de Escompto de zichtwissel van toko LIEM.

---

15 „ Bericht ontvangen van de Escompto, dat zij de wissel op de Handelsbank hebben geincasseerd, per 14 dezer.

---

18 „ Opdracht gegeven aan de makelaars Stoppelman & Co. te Soerabaja om voor mijn rekening te koopen 1000 balen suiker, superieur, limiet *f* 20,65.

---

19 „ Bericht ontvangen van makelaars STOPPELMAN & Co. te Soerabaja, dat zij voor mij hebben gekocht 1.000 balen superieur à *f* 20,21. Deze suiker gekocht in opdracht van Stevens & Co. te Djokja.

---

21 „ Ontvangen de aankoop-nota van makelaars STOPPELMAN & Co. te Soerabaja,
1.000 balen superieur

(100.000 K. G.) à 20,21		=	*f* 20.210,—
contant 1%			„ 202,10
			f 20.007,90
veilingkosten	*f* 202,10		
vracht	„ 500,—		
provisie	„ 101,05		„ 803,15
			f 20.811,05

21 Januari Bericht gezonden aan STOPPELMAN & Co. te Soerabaja, dat ze de goederen zal zenden aan firma STEVENS & Co. te Djokja.

---

23 „ Bericht ontvangen van firma STEVENS & Co. dat zij bericht van aankomst hebben ontvangen. Aan de firma de volgende rekening gezonden:

100 balen kapok à *f* 1,02 =			*f* 20.210,—
contant 1 %			„ 202,10
			f 20.007,90
veilingkosten 1 %	*f*	202,10	
vracht en onkosten	„	500,—	
courtage ½ %	„	101,05	*f* 803,15
			f 20.811,05
provisie 2 %			„ 416,22
			f 21.227,27

---

25 „ Opdracht gegeven aan de firma BOVENKAMP te Batavia voor onze rekening te koopen 100 balen kapok, limiet *f* 1,04.

---

27 „ Bericht ontvangen van de firma BOVENKAMP te Batavia, dat zij de kapok voor ons heeft gekocht, en de volgende nota:

100 balen kapok à *f* 1,02 =			*f* 10.200,—
contant 1½ %			„ 153,—
			f 10.047,—
veilingkosten 1 % =	*f*	102,—	
onkosten	„	125,—	
courtage ¼ % =	„	25,50	*f* 252,50
			f 10.299,50

---

28 „ Verkocht de bovenstaande 100 balen kapok à *f* 1.12, vrij van alle onkosten (loco), op 1 maand aan den heer KO AN LING te Solo; bedrag *f* 11.200,—

---

28 „ Getrokken op den heer KO AN LING een wissel en deze ter acceptatie aan hem gezonden.

---

28 „ Ontvangen van de firma BOVENKAMP een zichtwissel en deze betaalbaar gesteld bij de Escompto, *f* 10.299,50

29 Januari De wissel van KO AN LING geaccepteerd terug ontvangen en deze bij de Escompto in disconto gegeven,

contant	*f* 11.160,18	
disconto	„ 39.82	*f* 11.200,—

31 „ Betaald loonen, en salarissen *f* 400,—

huur goedang	„ 150,—	
huishouding	„ 400,—	
waterleiding	„ 12,15	
verlichting	„ 9,30	*f* 971,45

Maak de verlies en winstrekening op, als de aanwezige goederen nog een waarde hebben van *f* 1 500,—

10e Les a.

1 April Gekocht van L. DONALD, Londen, 1000 stukken wit katoen, te ontvangen over 3 maanden, à £ 1.10.5, te betalen 2 maanden na ontvangst der goederen, à £ 1 = *f* 12,— = *f* 18.300,—

5 „ Bericht ontvangen van de Rott. Lloyd, dat voor mij per ss Slamat van Southampton zijn meegekomen 1000 stukken wit katoen, afgezonden door L. DONALD, Londen, te betalen vracht en lossingskosten *f* 450,—

6 „ Ontvangen de 1000 stukken wit katoen en betaald aan invoerrechten, vracht en andere onkosten *f* 1.275,—

6 „ Ter acceptatie ontvangen van L. DONALD, Londen, een wissel per 10 Juni, groot £ 1.520-16-8; en dien geaccepteerd tegen den koers van heden, *f* 11,95 = *f* 18.173,96.

10 „ Verkocht aan toko Madjoe, Djokja, 20 stukken wit katoen per 25 April, à *f* 23,50 = *f* 470,—

11 „ Getrokken op toko Madjoe, Djokja, een wissel per 25 April, o/Ned. Hand. Maatij. groot *f* 470,25.

20 „ Gedisconteerd de wissel van L. DONALD, Londen, en betaald in een kwitantie op de Ned. Hand. Maatij.

	f 18.066,94	
disconto 53 dagen à 4%	„ 107,02	*f* 18.173,96

24 April Verkocht aan P. LISONNE, Parijs, 1000 picol Java-rijst April/Mei levering à *f* 18,35, franco boord S. S. te Semarang, *f* 18.350.—

---

25 „ Gekocht op 3 maanden van Hap Hien Kongsie, Cheribon, 1000 picol Java-rijst, franco station Semarang à *f* 17,20, te leveren binnen 2 weken, op nadere aankondiging.

---

26 „ Met den agent der Rott. Lloyd alhier, overeengekomen, dat ik de rijst zal kunnen verzenden per S. S. Ardjoeno, vertrekkende van hier 15 Mei, zoodat de goederen uiterlijk den 10 Mei moeten zijn afgegeven.

---

2 Mei Bericht ontvangen van de S. C. S., dat met den trein van Cheribon voor mij zijn meegekomen 1000 picol rijst.

---

3 „ Heden de 1000 picol Java-rijst bestemd voor P. LISONNE, Parijs, bij den agent der Rott. Lloyd alhier, bezorgd; betaald aan onkosten *f* 160,—

---

15 „ Bericht gezonden aan P. LISONNE, Parijs, dat de 1000 picol Java-rijst heden per S. S. Ardjoeno zijn verzonden, waarbij ingesloten het connossement.

---

20 „ Getrokken op P. LISONNE, Parijs, een wissel per 20 Juni o/Ned. Hand. Maatij., Parijs, groot *f* 18.350,— en deze bij de Ned. Hand. Mij. verdisconteerd

disconto 33 dn =	*f*	67,28
op mijn rekening gestort	„	18.282,72

Wat heeft P. LISONNE van al deze voorvallen geboekt?

---

30 Juli Betaald per kas

aan goedanghuur over de maand Juli	*f*	250,—
waterleiding	„	14,15
verlichting	„	35,65
loonen	„	180,—
salarissen	„	550,—
voor huishouding	„	325,—
uit de kas genomen	„	275,—

10e Les b.

5 April Ontvangen van J. WILSON, New York, de vroeger bestelde 200 stel aluminium pannen à $ 5,— per stel, te betalen een maand na ontvangst der goederen, $ 1000,— à *f* 2,80 = *f* 2.800,—
Betaald aan invoerrechten en andere kosten *f* 193,—

---

8 „ Geaccepteerd de traite van J. WILSON, New York, groot $ 1.000,— per 9 Mei a. s., tegen den koers van heden = 2,75 = *f* 2.750.— .

---

9 Mei Betaald de traite van J. WILSON, New York, groot $ 1.000,— = *f* 2.750 in een aanwijzing op de Ned. Hand. Maatij., alhier.

---

2 Februari Ontvangen van D. LANCING, Singapore. de per 15 April van hem gekochte 2.000 picol Saigon-rijst à $ 10,— per picol = $ 20.000,— = *f* 28.000,—; betaald aan invoerrechten, opslagkosten, enz. *f* 1.620,—

---

4 „ Verzonden aan W. CARREAU, Marseille, de aan hem per 1 April verkochte 1.000 picol Saigon-rijst à frs. 121.50, franco boord Semarang, = frs, 121.500,— = *f* 17.010,—; betaald aan koelieloon, inlaadkosten, e. a. *f* 810,—

---

5 „ Getrokken op W. CARREAU, Marseille, een wissel per 1 April, groot frs 121.500,— = *f* 17.010,— o/van mijzelve en deze door bemiddeling van de Ned. Hand. Maatij. alhier, naar Marseille opgezonden.

---

8 „ Verzonden de aan de TJOE DJONG Kongsie, Magelang, verkochte 800 picol Saigon rijst per 8 Maart à *f* 16,75, franco station N. I. S., alhier = *f* 13.400,—; betaald aan onkosten *f* 200,—

---

10 „ Verkocht aan toko Soenda, Poerworedjo, per 15 Maart 100 picol Saigon-rijst, franco station S C. S., alhier, à *f* 16,85 = *f* 1685,—; betaald aan onkosten *f* 25.—

---

15 „ Getrokken op de TJOE DJONG Kongsie, Magelang. een wissel aan de order van de Ned. Hand. Maatij., Magelang, per 8 Maart, groot *f* 13.400,—, en deze ter acceptatie opgezonden.

16 Febr. Getrokken op toko Soenda, Poerworedjo, een wissel aan de order van mij zelf, per 15 Maart, groot *f* 1.685,—, en deze hem ter acceptatie toegezonden.

---

18 Febr. Terug ontvangen de door de TJOE DJONG Kongsie, Magelang, geaccepteerde wissel, en de door toko Soenda, Poerworedjo, geaccepteerde wissel, die bij de N. I. Escompto Mij. te Djokja is gedomicilieerd.

---

1 Maart Verdisconteerd de wissel op de TJOE DJONG Kongsie, Magelang, aan de Ned. Handel Maatij., alhier,
disconto, 9 dagen à 5 % 16,75
op mijn rekening bijgeschreven *f* 13.383,25 *f* 13.400,—

---

8 Maart Verdisconteerd de wissel op toko Soenda, Poerworedjo, aan de Ned. Handel Maatij.
disconto 9 dagen à 5 % 2,11
op mijn rekening bijgeschreven *f* 1.682,89 *f* 1.685,—

---

18 Maart Verkocht aan LIEM MO SOEI, alhier, 100 picol Saigonrijst à *f* 16,50 loco, bedrag ad *f* 1.650,— per kas ontvangen.

---

10 April Bericht ontvangen van de Ned. Handel Maatij., Marseille, dat zij de wissel op W. CARREAU geind hebben; incasso-kosten $^1/_2$ % = frs. 60,75, zoodat mij toekomt frs. 121.439,25 = *f* 17.001,50

---

11 April Getrokken een zichtwissel op de N. H. M., Marseille, en deze verdisconteerd bij de N. H. M., alhier, koers 14,35 = *f* 17.426,53.

Stel de rekening **Saigonrijst** en de rekening **W. Carreau** samen; bereken de winst door ons gemaakt met dezen rijsthandel.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

11e Les.

Journaliseer de volgende memoriaal-posten uit het memoriaal van een commissionair.

1 1 April. Ontvangen van JANSEN te Amsterdam opdracht tot aankoop van 1000 picol Java-rijst, te verzenden in de maanden April/Mei, limiet *f* 16,25.

---

2 2 April. Gekocht op 3 maanden van LIEM GING WAIJ 1000 picol Java-rijst, te leveren over 14 dagen, à *f* 15,85.

---

3 16 April. Verzonden de 1000 picol Java-rijst aan JANSEN per ss. Rondo; betaalde onkosten voor koelieloon enz. *f* 500,—.

---

4 17 April. Verzonden aan JANSEN de aankoop-nota,

1000 picol Java-rijst à *f* 15,85		*f* 15.850,—
Onkosten	*f* 500,—	
Provisie 2 %	,, 327,—	,, 827,—
		f 16.677,—

---

5 17 April. Geaccepteerd de wissel van LIEM GING WAIJ per 16 Juli groot *f* 15.850,—.

---

6 Maart. Opdracht ontvangen van den heer TIELEMAN te Deventer tot aankoop van 2000 picol suiker superieur, April/Mei levering, limiet *f* 18,65, te verzenden met Nederland of Rott. Lloyd.

---

7 3 Maart. Opdracht gegeven aan makelaar BROEKMAN te Soerabaja tot aankoop van 2000 picol suiker superieur, limiet *f* 18,65.

---

8 5 Maart. Bericht ontvangen van makelaar BROEKMAN te Soerabaja, dat hij voor onze rekening 2000 picol superieur-suiker heeft gekocht tegen den prijs van *f* 18,64 franco haven Soerabaja, echter zal het lossen uit de wagons voor rekening van den kooper zijn; de suiker zal over 14 dagen geleverd worden.

9 20 Maart. Ontvangen de nota van makelaar BROEKMAN te Soerabaja,

2000 picol suiker-superieur à *f* 18,64			*f* 37.280,—
Onkosten	*f*	500,—	
Courtage $^1/_4$ %	,,	93,20	,, 593,20
			f 37.873,20

10 21 Maart. Aankoop-rekening verzonden aan Tieleman te Deventer

2.000 picol suiker-superieur à *f* 18,64			*f* 37.280,—
Onkosten	*f*	500,—	
Courtage $^1/_4$ %	,,	93,20	
Provisie 2 %	,,	757,46	,, 1.350,66
			f 38.630,66

11 22 Maart. Geaccepteerd de wissel van Soerab. Handel Maatij. over de door makelaar BROEKMAN bij haar gekochte suiker groot *f* 37.280,— per 20 Mei.

12 22 Maart. Betaald de zichtwissel van makelaar BROEKMAN te Soerabaja, groot *f* 593,20.

13 23 Maart. Door bemiddeling van de Ned. Handel Maatij. de wissel op Tieleman te Deventer aan deze ter acceptatie toegezonden, groot *f* 38.262,36.

14 23 Maart. Opdracht gegeven aan makelaar BOOM te Batavia om voor onze rekening tegen den laagst mogelijken prijs 1000 balen kapok te koopen, en deze dan vrij aan boord te Priok te doen leveren.

15 25 Maart. Bericht ontvangen van makelaar BOOM te Batavia, dat hij voor ons 1000 balen kapok heeft gekocht, welke over twee weken geleverd kunnen worden, van den heer GAN HONG KAN te Tangerang, tegen den prijs van *f* 1,— vrij aan boord te Priok; de nota luidde:

1000 balen kapok à *f* 100.	*f*	100.000,—
Courtage $^1/_8$ %	,,	125,—

16 26 Maart. Verkocht aan den heer TAN KO SOEI te Semarang, 100 balen kapok à *f* 1,20 te leveren over ± 14 dagen; de kapok zal door den heer Tan zelf uit mijn pakhuis worden afgehaald.

17 9 April. Bericht ontvangen, dat voor ons per ss. Banka 1000 balen kapok zijn aangekomen, welke terstond kunnen worden afgehaald; kosten *f* 500,—

---

18 10 April. Betaald *f* 500,— per kas voor vracht kapok en *f* 400,— voor het opslaan der partij in mijn goedang.

---

19 10 April. Bericht gezonden aan TAN KO SOEI, dat de kapok reeds in mijn goedang ligt opgeslagen, zoodat hij de kapok kan komen afhalen.

---

20 11 April. Geaccepteerd de wissel door GANG HONG KAN te Batavia op ons getrokken per 8 Juli a. s. groot *f* 100.000,—

---

21 11 April. De 100 balen kapok, aan TAN KO SOEI verkocht, zijn heden afgehaald, waarvoor hij mij een wissel per 11 Mei heeft afgegeven groot *f* 12.000,—

---

22 11 April. Verkocht aan den heer AN MO LING te Djokja 200 balen kapok, franco station Djokja, à *f* 1,30, waarvoor hij een wissel per 11 Mei zal afgeven.

---

23 12 April. Verzonden aan AN MO LING te Djokja 200 balen kapok; betaald aan onkosten en vracht *f* 150,—

---

24 12 April. Bericht gezonden aan AN MO LING, dat de kapok heden aan zijn adres is verzonden.

---

25 14 April. Ontvangen van AN MO LING een wissel op de Escompto alhier per 11 Mei groot *f* 26.000.—

---

26 15 April. Opdracht ontvangen van den heer KOOPMAN te Solo om voor zijn rekening 500 balen kapok te koopen limiet *f* 1,25.

---

27 17 April. Bericht gezonden aan den heer KOOPMAN te Solo, dat wij voor hem hebben gekocht 500 balen kapok à *f* 1,25; deze kapok verstrekt uit eigen voorraad, welke morgen zullen worden geleverd.

28 18 April. Verzonden aan den heer KOOPMAN te Solo de 500 balen kapok, betaald aan onkosten *f* 400,—; de nota verzonden:

500 balen kapok à *f* 1,25		*f* 62.500,—
Onkosten	*f* 400,—	
Provisie 2%	„ 1 258,—	„ 1.658,—
		f 64.158,—

29 18 April, Getrokken op den heer KOOPMAN te Solo een wissel per 18 Mei a. s. groot *f* 64.190,50 aan de order van de Ned. Handel Maatij., alhier.

30 20 April. Verdisconteerd de wissel op JANSEN, Madioen, aan de Handelsbank

ontvangen	*f* 35.000,—	
disconto	„ 353,53	*f* 35.353,53

31 25 April. Gediscónteerd de wissel van Soerabajasche Handel Maatij. per 20 Mei

betaald	*f* 37.140,20	
disconto 27 dagen à 5%	„ 139.80	*f* 37.280,—

32 27 April. Opdracht ontvangen van TAN PIK HONG te Toeban om voor hem 200 balen kapok te koopen limiet *f* 1,26, te leveren binnen een week, en die voor hem op te slaan, daar hij binnen 2 weken een partij kapok moet afleveren, waaraan genoemde hoeveelheid ontbreekt.

33 29 April. Bericht gezonden aan TAN PIK HONG te Toeban, dat wij bedoelde partij voor hem hebben gekocht; de 200 balen, die wij nog in voorraad hebben, zullen wij daarvoor bestemmen.

34 1 Mei. Aankoop-nota gezonden aan TAN PIK HONG te Toeban

200 balen kapok à *f* 1,25		*f* 25.000,—
Onkosten opslaan, enz.	*f* 150,—	
Commissie 2%	„ 503,—	„ 653,—
		f 25 653,—

35 2 Mei. Getrokken op den heer TAN PIK HONG te Toeban een wissel per 15 Mei groot *f* 25.666,—

PERPUSTAKAAN NASIONAL

36 5 Mei. Bericht ontvangen van TAN PIK HONG te Toeban, dat de goederen per ss. Rondo zullen worden verzonden, en den 9 Mei zullen worden afgehaald.

---

37 8 Mei. Opdracht ontvangen van den heer A. LA CROYX, te Parijs, om voor zijn rekening te koopen 1000 picol copra, F. M. S. limiet *f* 17.—, te leveren Mei/Juni.

---

38 10 Mei Gekocht voor rekening van A. LA CROYX, Parijs, 1000 picol copra F. M. S. van de Handelmaatij. Telok-Madoe te Koedoes, franco boord Semarang leveren, bij mogelijke afscheep, binnen 2 weken, tegen den prijs van *f* 16.85.

---

39 15 Mei. Bericht ontvangen van de stoomvaart-maatij. Rott. Lloyd dat de door mij te verzenden goederen kunnen worden afgeleverd binnen een week, om per ss. Slamat te worden vervoerd.

---

40 15 Mei. Bericht gezonden aan Telok-Madoe, Koedoes, dat de copra per ss. Slamat kan worden verzonden en hem verzocht, de copra zoo spoedig mogelijk te leveren.

---

41 17 Mei. Bericht ontvangen van Telok-Madoe, Koedoes, dat de goederen per S. J. S. heden zijn verzonden.

---

42 19 Mei. Bericht ontvangen van de Rott. Lloyd, dat ze de te verzenden goederen hebben ontvangen en om connossementen verzoeken.

---

43 20 Mei. Gezonden naar het kantoor der Rott. Lloyd de connossementen voor de verzending van de 1000 picol copra aan A. LA CROYX, Parijs, waarvan 2 geteekend terug ontvangen.

---

44 21 Mei. Gezonden aan A. LA CROYX, Parijs, de aankooprekening der copra:

1000 picol copra F. M. S. à *f* 16.85	= *f*	16.850
Commissie 2 %		337
	f	17.187

---

45 23 Mei. Geaccepteerd de wissel van Handelmij. Telok-Madoe te Koedoes, per 17 Augustus a.s. groot *f* 16.850.—.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

46 23 Mei. Getrokken op A. La Croyx, Parijs, een wissel per 17 Augustus, a.s. o/mijzelf, en deze door bemiddeling van de Ned. Handel Maatij. ter accepteering opgezonden, groot *f* 17.187.—.

---

47 25 Juli. Ontvangen de door A. La Croyx, Parijs, geaccepteerde wissel en deze verdisconteerd aan de Ned. Hand. Maatij. Ontvangen per kas *f* 17.121.12
disconto 23 dagen à 6 % 65,88
f 17,187,—

---

48 26 Mei. Gedisconteerd de wissel van Telok-Madoe, Koedoes, betaald in een aanwijzing op de Escompto *f* 16.782,60
disconto 24 dagen à 6 % 67,40
f 16.850,—

---

49 27 Mei. Gekocht voor eigen rekening van de onderneming Boemi-sari, Oengaran, 2.500 picol rijst à *f* 16,15, te betalen over drie maanden, *f* 40.375,—.

---

50 28 Mei. Verkocht aan toko Pedamaran, Semarang, 100 picol rijst à *f* 17,10 franco toko, te betalen over 1 maand. *f* 1.710,—.

---

51 30 Mei. Verzonden in consignatie aan F. Martin, Marseille, 2.000 picol rijst en de volgende nota:

2.000 picol rijst à *f* 16,15	*f* 32.300,—
onkosten	„ 1.000,—
	f 33.300,—

---

52 30 Mei. Betaald voor vracht op de gekochte rijst, waarvan 2.000 picol is afgeleverd in de goedang der Rott. Lloyd, alhier, en 500 picol in eigen goedang *f* 750,—.

---

53 15 Augustus. Afrekening ontvangen van F. Martin, Marseille, bruto provenu van 2000 picol frs. 355.555,55

onkosten frs.	60.000,—	
provisie 2 %	7.111,12	67.111,12
		frs. 288.444,43

à 13,5 = *f* 38.940,—

---

54 18 Augustus. Ontvangen van F. Martin, Marseille, een wissel op de bank Lionnais, Marseille, per 15 September, groot frs. 288.444,43 à 13,5 = *f* 38.940,—.

---

55 20 Augustus. Verdisconteerd aan de Ned. Handel Maatij. de wissel van F. MARTIN, Marseille, op de bank LIONNAIS, Marseille, tegen den koers van 13,875 = *f* 40.021,66.

56 3 Januari. Ontvangen ten best mogelijke verkoop van W. LANSEE, Saigoen, 1.000 picol Saigoen-rijst; betaald aan onkosten, vracht, enz. *f* 650,—

57 5 Januari. Geaccepteerd de traite van W. LANSEE, Saigoen, o/Ned. Handel Maatij. groot $ 8600, à fl. 1,45, = fl. 12.470, per 10 Maart.

58 5 Januari. Verkocht aan TAN LIEM MO, Koedoes, 100 picol Saigoen-rijst à *f* 14,35 loco fl. 1435,—

59 6 Januari. Getrokken op TAN LIEM MO, Koedoes, een wissel per 5 Februari, groot *f* 1435, en deze ter acceptatie hem toegezonden.

60 8 Januari. De wissel op TAN LIEM MO, Koedoes, geaccepteerd terug ontvangen, die hem bij de Escompto heeft betaalbaar gesteld.

61 10 Januari. Verkocht aan OEN AN SIAUW, Ambarawa, 200 picol Saigoen-rijst per 25 Jan. à *f* 14,50, franco station N. I. S. fl. 2,900,—

62 11 Januari. Betaald aan koelieloon en vracht voor de rijst verkocht aan OEN AN SIAUW, Ambarawa *f* 35,—

63 12 Januari. Getrokken op OEN AN SIAUW, Ambarawa, een wissel, groot *f* 2900,— en deze aan hem ter acceptatie toegezonden.

64 14 Januari. De wissel op OEN AN SIAUW geaccepteerd terug ontvangen, die hem bij de Unie-bank heeft gedomicilieerd.

65 14 Januari. Verkocht aan OEI KING THIO, Salatiga, 700 picol Saigoen-rijst à *f* 14,30 loco, = fl. 10.010,— per 29 Januari.

66 15 Januari. Getrokken op OEI KING THIO, Salatiga, een wissel per 29 Januari, en deze ter acceptatie aan hem toegezonden.

67 17 Januari. De wissel geaccepteerd van OEI KING THIO, Salatiga, terug ontvangen, die hem betaalbaar heeft gesteld bij de Handelsbank, alhier.

68 20 Januari. Afrekening gezonden aan W. LANSEE, Saigoen,

bruto provenu		fl. 14.345,—
onkosten	725,—	
provisie	286,90	1.011,90
Netto provenu		fl. 13.333,10

69 6 Februari. In commissie ontvangen van de Goudsche Kaashandel te Gouda 500 kazen à 4 K.G.; betaald aan vracht, invoerrechten, enz *f* 270,—

70 8 Februari. Verkocht aan toko Vooruit, Semarang, 100 kazen à *f* 8,— per 23 Februari, fl. 800,—

71 8 Februari. Verkocht aan toko Semarang, Salatiga, 200 kazen à *f* 8,50 per 15 Februari, fl. 1.700,—

72 9 Februari. Verzonden aan toko Semarang, Salatiga, 200 kazen per N I. S ; betaald aan vracht, enz. *f* 70,—

73 10 Februari. Verkocht aan toko Djokja, 200 kazen per 25 Februari à *f* 8,50, = fl. 1.700,—

74 10 Februari. Verzonden per N. I. S. aan toko Djokja, Djokja, 200 kazen; betaald aan vracht en koelieloon *f* 95,—

75 15 Februari. Afrekening verzonden aan Goudsche Kaashandel, Gouda,

Bruto provenu		fl. 4.200,—
Onkosten	435,—	
Provisie	84,—	519,—
Netto provenu		fl. 3.681,

76 15 Februari. Geaccepteerd de traite van de Goudsche Kaashandel, Gouda, per 15 Maart, groot fl. 3.500,—

76*b* 10 Maart: Betaald de wissel van W. LANSEE, SAIGOEN. $ 8600 à fl. 1,43, *f* 12 298. Hoeveel zijn we nu nog schuldig?

77 15 Maart. Gekocht een wissel op Rotterdam, o/Ned. Handel Maatij. zicht, groot fl. 175,57 N. C. koers 97 = fl. 181,— en deze gezonden aan de Goudsche Kaashandel, Gouda,

78 Wat heeft de Goudsche Kaashandel geboekt, toen zij de kazen verzond?
En wat bij de wisseltrekking en bij de ontvangst van de afrekening?

12e Les a.

8 Januari Nota ontvangen van onzen makelaar, die de hem door ons opgedragen fondsen heeft gekocht:

ƒ 8.000 5% N. I. leening '16 à 93		ƒ 7.440,—
Coupon 1/4-1/0		
Rente 97 dagen		= „ 107,78
		ƒ 7.547,78
Provisie $^3/_8$ %	= ƒ 30,—	
Zegel 1 ‰	= „ 8,—	„ 38,—
Totaal per kas betaald		ƒ 7.585,78

---

2 April Ontvangen 8 halfjaar-coupons à ƒ 25 = ƒ 200,—

---

10 April Verkocht ƒ 8.000,— 5 % N. I. leening '16 à 94, waarover ik de volgende nota ontving:

ƒ 8.000,— 5% N. I. L. '16 à 94		ƒ 7.520,—
Rente 9 dagen		= „ 10,—
		ƒ 7.530,—
Provisie $^3/_8$ %	= ƒ 30,—	
Zegel 1 ‰	= „ 8,—	„ 38,—
Netto provenu per kas ontvangen		ƒ 7.492,—

Hoeveel was met deze transactie gewonnen?

---

14 Maart Gekocht $ 2.000 4½% N. A. Spw. Mij. à 88 = ƒ 4.400,—
Coupon 1/1-1/7

Rente 73 dagen à 4%		= „ 40,56
		ƒ 4.440,56
Provisie $^3/_8$ %	= ƒ 18,75	
Zegel 1‰	= „ 4,50	„ 23,25
	Inkoopsbedrag	ƒ 4.463,81

Per kas betaald.

---

2 Juli Geincasseerd 2 halfjaar-coupons N. A. Spw. Mij. $ 40,—, koers ƒ 2,75 = ƒ 110,—

PERPUSTAKAAN NASIONAL

21 Juli Verkocht $ 2.000,— 4 % N.A. Spw. Mij. à 89 = *f* 4.450,—
Rente 20 dagen = „ 11,11
f 4.461,11
Provisie $^3/_8$ % = *f* 18,75
Zegel 1 % = „ 4,50
„ 23,25
Per kas ontvangen *f* 4.437,86
Hoeveel was hiermee gewonnen?

---

16 Febr. Gekocht *f* 5.000,— N.I. Escompto Mij. à 90 = *f* 4.500,—
Provisie $^3/_8$ % = *f* 18,75
Zegel 1 % = „ 4,50
„ 23,25
Inkoopsbedrag *f* 4.523,25
Betaald in een aanwijzing op de Ned. Hand. Mij. alhier.

---

12 Mei Geincasseerd 5 Escompto-dividendbewijzen No. 16 à *f* 60,— = *f* 300,—

---

10 Juli Verkocht *f* 5.000 N.I. Escompto Mij. à $91^1/_2$ = *f* 4.575,—
Provisie $^3/_8$ % = *f* 18,75
Zegel 1 % = „ 4,75
„ 23,50
Ontvangen per kas *f* 4.551,50

---

10 Juli Gestort bij de Ned. Handel Maatij. alhier, *f* 4.600,—

---

2 Maart Gekocht £ 1.000,—/- White star line à 123 *f* 14.760
Provisie $^3/_8$ % van *f* 14.760,— = *f* 55,35
Zegel 1 % = „ 15,— „ 70,35
Inkoopsbedrag, per kas voldaan, *f* 14.830,35

---

10 April Geincasseerd het dividendbewijs der White-Star-Line No. 23, à 13 % = £ 130,—/- à *f* 12.035 = *f* 1.564,65

---

12 April Verkocht £ 1.000.—/- White-Star-Line à 122 *f* 14.640,—
Provisie $^3/_8$ % van *f* 14.640,— *f* 54,90
Zegel 1 % „ 15,— „ 69,90
Netto provenu, per kas ontvangen, *f* 14.570,10

12e Les b.

1 Januari Heden mijn boekhouding begonnen met:

Contanten	ƒ 20.000,—	
Debiteuren	„ 67.000,—	
Te Innen Wissels	„ 53.000,—	
Gebouwen	„ 40.000,—	
Effecten	„ 37.000,—	
Inventaris	„ 13.000,—	ƒ 230.000,—
Crediteuren	ƒ 70.000,—	
Te Betalen Wissels	„ 35.000,—	„ 105.000,—
Zuiver vermogen		ƒ 125.000,—

3 Januari Gestort bij de Ned.-Handel Maatij. alhier ƒ 10.000,—

7 Januari Bericht ontvangen van de Ned. Handel Maatij., dat zij voor ons den wissel op TJOENG DJONG, Magelang, hebben geind; incasso-kosten ƒ 6,50.
Zoodat op mijn rekening is goed geschreven ƒ 12.993,50

7 Januari Geincasseerd
10 coupons I. L. '19 à ƒ 30,— = ƒ 300,—

10 Januari Verkocht ƒ 5.000,— N. I. Escompto Maatij. à ƒ 93,— = ƒ 4.650,—
Provisie $^3/_8$% = „ 18,75
Zegel 1 $^0/_{00}$ = „ 4,75 „ 23,50
Netto provenu, per kas ontvangen ƒ 1.626,50

15 Januari Ontvangen de kwitantie op debiteur Karelsen, alhier, groot ƒ 1.877,—

17 Januari Gestort bij de Ned. Handel Maatij. alhier, ƒ 10.000,—

20 Januari Verdisconteerd bij de Ned. Handel Maatij. de wissel op toko Soenda, Poerworedjo, per 10 Februari, groot ƒ 17.875,— disconto 23 dagen à 5% ƒ 57,10

22 Januari Betaald de wissel van firma Tells, alhier, groot ƒ 15.000,— in een aanwijzing op de Ned. Hand. Maatij.

24 Januari Gekocht $ 10.000 3% Mexico
(coupon 1/1-1/7) à 60 = f 15.000,—
Rente 23 dagen à 3% = „ 47,92
f 15.047,92
Provisie 3/8 % = f 93,75
Zegel 1 0/00 = „ 15,50 „ 109,25
Inkoopsbedrag per N. Hand. Mij. betaald f 15.157,17

---

28 Januari Verkocht $ 10.000,— 3% Mexico à 62,5 = f 15.625,—
Rente 27 dagen à 3% = „ 56,25
f 15.681,25
Provisie 3/8 % = f 93.75
Zegel 1 0/00 = „ 16,— „ 109,75
Per N. H. M. ontvangen f 16.571,50

---

28 Januari Ontvangen van debiteur JANSEN, alhier, de kwitantie per heden, groot f 12.250,—

---

29 Januari Betaald per Bank (N. H. M.) de kwitantie van crediteur Peters, groot f 255,—

---

29 Januari Ontvangen van den heer Gerritsen, Ambarawa, onze vordering per heden groot f 18.000,—; dit bedrag nog heden bij de N. H. M. gestort.

---

29 Januari Per N. H. Mij betaald de wissel door de O. I. H. C. op ons per heden getrokken, groot f 20.000,—

---

29 Januari Bericht ontvangen van de N. H. Mij., dat zij de wissel op toko Soenda, te Djokja, groot f 12.125,—, per 28 dezer hebben geind; incasso-kosten f 6,06; zoodat zij onze rekening hebben gecrediteerd voor het netto provenu.

---

30 Januari Betaald in een aanwijzing op de N. H. Mij. de rekening van makelaar Boon, alhier, groot f 12 000,—

---

31 Januari Bepaal den stand der rekeningen op heden

13e Les.

1 Januari. Heden mijn zaak begonnen met de volgende bezittingen en schulden:

Contanten	*f*	10.000,—	
Goederen	„	60.000,—	
Debiteuren	„	75.000,—	
Te Innen Wissels	„	43.000,—	
Effecten	„	32.000,—	
Gebouwen	„	80.000,—	*f* 300.000,—
Crediteuren	„	40.000,—	
Te Betalen Wissels	*f*	80.000,—	„ 120.000,—

---

2 Januari. Ontvangen de van J. WALESON, Hongkong, per 2 maanden, gekochte goederen:

100	dozijn	nethemden à $ 8,— =		*f*	1.160,—
200	„	katoenen sokken $ 3,25 =		„	942,50
200	„	zijden „ $ 6,25 =		„	1.812,50
				f	3.915,—
betaald aan vracht, invoerrechten, enz.				*f*	425,—

---

3 Januari. Verkocht aan den heer P. MAAS, Poerwokerto, per 3 Februari,

12	dozijn	nethemden à *f* 16,50		*f*	198,—
10	„	katoenen sokken à *f* 7,—		„	70,—
10	„	zijden „ à „ 10,75		„	107,50
				f	375,50

---

4 Januari. Geaccepteerd de traite van J. WALESON, Hongkong, per 10 Februari, groot $ 2.700,— *f* 3.915,—

---

6 Januari. Prolongatie gesloten op *f* 10.000 5% I. L. '15 groot *f* 7.700,— bij de N. I. Escompto Mij. à 4 1/2 %; provisie 1,2 ‰ = *f* 9,24, zegel *f* 0,60; het restant op rekening bij de N. I. Esc. Mij. geplaatst.

---

8 Januari. Betaalbaar gesteld bij de N. I. E. Mij. de wissel van P. VAN RIJ, Rotterdam, groot *f* 6.000,— (N. C.), koers 97 = *f* 6.185,57.

10 Januari. In disconto gegeven bij de N. I. E. Mij. de wissel op P. BOUMAN, Magelang, per 20 Januari,
disconto 12 dagen à 5% ƒ 2,—
op mijn rekening bijgeschreven „ 1.198,— ƒ 1.200,—

---

13 Januari. In prolongatie gegeven bij de N. I. E. Mij. ƒ 10.000,— 6% I. L. '19 à 4½%, en hierop een prolongatie gesloten groot ƒ 8.000,— provisie 1,2‰ = ƒ 9,60, zegel ƒ 0,60; het restant op mijn rekening laten bijschrijven.

---

15 Januari. Verdisconteerd bij de N. I. E. Mij. de wissel op toko Vooruit, Solo, per 12 Februari, groot ƒ 2.400,—; disconto 30 dagen à 5% = ƒ 10,— het restant op mijn rekening laten bijschrijven ƒ 2.390,—.

---

18 Januari. Een hypotheek gesloten op mijn huis gelegen Kalisari 12, groot ƒ 30.000,— à 5%. Het bedrag, verminderd met de onkosten ad ƒ 500,— bij de N. I. E. Mij. geplaatst.

---

21 Januari. Gekocht $ 12.000,— = ƒ 30.000,— 6% I. L.
(coupon 1/1-1/7) à 101½ ƒ 30.450,—
Rente 20 dagen à 6% „ 100,—
ƒ 30.550,—

Provisie ⅜% = ƒ 112,50
Zegel 1‰ = „ 31,— „ 143,50
ƒ 30.693,50

Hierop een prolongatie à 5% gesloten bij de N. I. Escompto Mij. groot ƒ 20.000,—
Provisie 1,2‰ ƒ 24,—
Zegels „ —,60 „ 24,60
„ 19.975,40

Betaald in aanwijzing No. 18 op de N.I.E. Mij. ƒ 10.718,10

---

6 Febr. Betaald per kas
de prolongatie-rente over 1 maand ƒ 28,88
en de continuatie-provisie „ 9,24 ƒ 28,12

10 Febr. Betaald in aanwijzing No. 25 op de N. I. E. Mij. de traite van J. WALESON, Hongkong, groot $ 2 700,—, koers 1,40 = *f* 3.780,—

---

13 Febr. Betaald per kas

de prolongatie-rente over 1 maand	= *f*	30,—
en de continuatie-provisie	= ,,	9,—
	f	39,—

---

21 Febr. Verkocht $ 12.000,— = *f* 30.000,— 6% I. L. (coupon 1/1-1/7) à 104 *f* 31.200,—

Rente 50 dagen à 6% ,, 250,—

f 31.450,—

Provisie 3/8 %	= *f*	112,50
Zegel 1 °/00	= ,,	31,50
		,, 144,—
Netto provenu		*f* 31.306,—
Afgelost de prolongatie ad		*f* 20.000,—
en betaald 1 maand rente	= ,,	83,33
		,, 20.083,33
Op mijn rekening bij de N I.E.Mij. geplaatst		*f* 11.222,67

---

2 Maart. Gekocht *f* 10.000,— N.I.S. à *f* 170,— *f* 17.000,—

Provisie 3/8 %	= *f*	63,75
Zegel 1 °/00	= ,,	17,—
		,, 80,75
Inkoopsbedrag		*f* 17.080,75
Hierop gesloten een prolongatie à 5% bij de N. H. Mij. groot		*f* 12 000,—
Provisie 1,2 °/00	*f*	14,40
Zegels	,,	0,60
		,, 15,—
		f 11.985,—
Betaald in aanwijzing No. 8 op N.H. Mij.		,, 5.095,75
		f 17.080,75

---

2 April. Betaald per kas de prolongatie-rente over een maand = *f* 50,—

en de continuatie-provisie = ,, 14,40

f 64,40

---

2 Mei. Betaald per kas de prolongatie-rente over 1 maand = *f* 50,—

en de continuatie-provisie = ,, 14,40

f 64,40

1 Juni. Geincasseerd 10 dividend-bewijzen No. 18 à *f* 165 *f* 1.650,—

2 Juni. Verkocht *f* 10.000,— N. I. S. à 168 = *f* 16.800,—
Provisie $^3/_8$ % = *f* 63,—
Zegel 1 $^0/_{00}$ = „ 17,— „ 80,—
Netto provenu *f* 16.720,—
Afgelost de prolongatie groot *f* 12.000,—
en de rente over 1 maand „ 50,— „ 12.050,—
Op mijn rekening bij de N. H. Mij. gestort *f* 4.670,—

Hoeveel is er met de transactie in aandeelen N. I. S. gewonnen?

15 April. Gekocht van Be Tjiauw Kongsie, alhier, 10.000 picol suiker, te leveren over 3 maanden à *f* 15,80 *f* 158.000,—

15 Juli. Bericht ontvangen van Be Tjiauw Kongsie, alhier, dat zij de partij suiker wil leveren. Op de partij een beleening gesloten bij de Handelsbank, alhier,
à 6%, groot *f* 130.000,—
Provisie 1,2 $^0/_{00}$ = *f* 156,—
Zegels „ 0,60 „ 156,60 *f* 129 843,40
Betaald in aanwijzing No. 5 op de Handb. „ 28.156,60
f 158.000,—

15 Aug. Verkocht de 10.000 picol suiker, loco, per heden, à *f* 17,20 per picol *f* 172.000,—
Afgelost de beleening groot *f* 130.000,—
En de rente verrekend „ 130.— *f* 130.130,—
Op mijn rekening bij de Handelsbank gestort *f* 41.870,—

18 Juli. Betaald per kas de rente over een half jaar van de hypotheek, groot *f* 30.000,— *f* 750,—

5 Maart. Geaccepteerd de traite van J. Lansee, Londen, voor door hem geleverde goederen, per 15 April, groot £ 1.000,— *f* 12.100.—

15 April Betaald de traite van J. Lansee, Londen, groot £ 1.000.—, koers 11,95 in een aanwijzing op N. H. Mij. *f* 11.950,—

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

14e Les.

1 Febr. Bericht ontvangen, dat onze debiteur G JANSEN, Solo, waarop wij een vordering van *f* 2 000,— hadden, in staat van faillissement is verklaard.

---

8 Febr. Op de vergadering van crediteuren is door den failliet JANSEN een accoord aangeboden van 60%, dat door de crediteuren is aangenomen.

---

16 Febr. Bericht ontvangen, dat door den rechtercommissaris het aangeboden accoord is gehomologeerd.

---

20 Febr. Ontvangen van den heer JANSEN 60% van onze vordering = *f* 1.200,—

---

18 Maart Bericht ontvangen, dat onze debiteur HENDRIKS, Probolinggo, waarop wij een vordering van *f* 400,— hebben, in staat van faillissement is verklaard.

---

25 Maart Bericht ontvangen, dat het faillissement van debiteur HENDRIKS is opgeheven bij gebrek aan baten ; het bedrag dus geheel afschrijven.

---

3 Januari Verkocht aan den heer P. v. VEELEN, alhier, een ledikant met toebehooren voor *f* 125,—

---

30 Januari De kwitantie op P. v. VEELEN voor de tweede maal onbetaald terug ontvangen; van kennissen vernomen, dat P. v. VEELEN niet meer aan zijn verplichtingen kan voldoen, waarom ik gebruik maak van mijn reclamerecht en het ledikant weer teruggenomen heb. Betaald aan kosten voor het terug laten halen en opnieuw opverven van het ledikant *f* 5,—

---

5 Febr. Bericht ontvangen, dat het faillissement van P. v. VEELEN is aangevraagd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

12 Febr. Bericht ontvangen, dat de heer P. v. VEELEN in staat van faillissement is verklaard.

---

25 Febr. Bericht ontvangen, dat in het faillissement van P. v. VEELEN slechts 10% zal worden uitbetaald.

---

28 Febr. Ontvangen uit het faillissement van P. v. VEELEN *f* 1,—

---

30 Juni De rekening **afschrijving op dubieuze debiteuren** staat credit voor *f* 10.000, en is in den loop van het jaar gedebiteerd in totaal voor *f* 9.000,— Hoe wordt nu de rekening afgesloten?

---

31 Dec. De rekening **afschrijving op dubieuze debiteuren** is in totaal gecrediteerd voor *f* 14.000,—, en gedebiteerd voor *f* 7 000,—, terwijl op de nieuwe rekening *f* 10.000,— moet gereserveerd worden.

Sluit de rekening op twee manieren af en heropen ze weder.

---

6 Sept. Gekocht van den heer S. RAIMOND, Calcutta, 100 balen goeni zakken a twill te betalen 1 maand na ontvangst der goederen, à — 200, rupee per baal, = — 20.000,— rupee à *f* 85 = *f* 17.000,— (1 baal a twill = 400 zakken. 1 zak weegt $2^5/_8$ engelsch pond).

---

5 Oct. Ontvangen de 100 balen goeni; betaald aan invoerrechten, vracht enz. *f* 3.000,—

---

10 Oct. Geaccepteerd de traite van S. RAIMOND, Calcutta, per 10 November, groot 20.000,— rupee = *f* 17.000,—

---

10 Nov. Betaald in aanwijzing No. 59 op de N. H. Mij., alhier de traite van S. RAIMOND, Calcutta, groot 20.000 rupee koers $83^1/_2$ = *f* 16 700,—

20 Oct. Verkocht de 100 balen goeni aan de suiker-onderneming **Kali Poespo**, Djokjakarta, tegen ontvangst van een 2 maands promesse, groot *f* 25.000,—, en deze promesse tegen een disconto van 5% in disconto gegeven bij de N I.E.Mij., disconto 63 dagen = *f* 218.75
op rekening gestort bij de N. I. E. Mij. *f* 24.781.25
f 25.000.—

---

31 Dec. De rekening **te betalen wissels** vr/geld staat credit voor *f* 145.000,— en debet voor *f* 97.000,—, terwijl er nog te betalen zijn £ 1.000,—, koers 12,03
$ 12.000,— „ 2,78

Sluit deze rekening af en heropen ze weer.

15e Les.

Een Grootboek vertoont op 31 December de volgende rekeningen.
(De getallen stellen voor de totalen over het geheele jaar).

Kas

1		1
f 160.000,—	*f* 145.000,—	

Debiteuren

2		2
f 150.000.—	*f* 140.000,—	

Gebouwen

3		3
f 80.000,—	1.000,—	
Waarde *f* 80.000,—		

Bank

4		4
f 90.000,—	*f* 80.000,—	

Te innen wissels

5		5
f 130.000,—	*f* 100.000,—	

Effecten

6		6
f 37.000,—	*f* 12.625,—	
Waarde aanwezig effecten *f* 29.000,—		

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Inventaris

7		7
f 5.000,—		
Waarde *f* 4.900,—		

Crediteuren

8		8
f 150.000,—	*f* 160.000,—	

Goederen

9		9
f 180.000,—	*f* 155.000,—	
Waarde van den voorraad *f* 55.000,—		

Te betalen wissels

10		10
f 120.000,—	*f* 140.000,—	

Te innen wissels V/G

11		11
f 40.000,—	*f* 30.000,—	
In portefeuille		
$ 1.000, à 2,65 = 2.650,—		
£ 600./. à 12,03 = 7.218,—		
200 Rupee à 0,84 = 168,—		

Te betalen wissels V/G

12		12
f 47.000,—	*f* 50.000,—	
Nog te betalen		
$ 1.000,— à 1,43 = 1.430,—		
£ 130./ à 12,03 = 1.563,90		

P. Godijn, Singapoer, M/R.

13		13
f 30.000,—	*f* 22.000,—	
Nog te ontvangen		
$ 6.670,— à 1,22 = *f* 8.137,40		

J. Weston, Hongkong, M/R.

14		14
f 39.500,—	*f* 40.000,—	
Niets meer te betalen		

Onkosten

15		15
f 6.000,—	*f* 500,—	

Interest

16		16
f 3.000,—	*f* 2.000,—	

Kapitaal

17		17
	f 189.375,—	

1. Stel hieruit eerst de proefbalans samen.
2. Sluit de rekeningen af en heropen ze weer, en stel de verlies- en winstrekening samen.
3. Maak de balans op.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

16e Les.

Proefbalans der Handelsonderneming „Midden-Java".

NUMMER VAN HET FOLIO	NAMEN DER REKENINGEN	PROEFBALANS Debet	PROEFBALANS Credit
1	Kas	ƒ 200.000.—	ƒ 175.000.—
2	Debiteuren	„ 170.000.—	„ 150.000.—
3	Gebouwen	„ 100.000.—	„ 1.000.—
4	Bank voor Indië	„ 100.000.—	„ 95.000.—
5	Te innen wissels	„ 130.000.—	„ 110.000.—
6	Effecten	„ 40.000.—	„ 13.000.—
7	Inventaris	„ 5.000.—	—
8	Goederen	„ 240.000.—	„ 200.000.—
9	Te betalen wissels	„ 120.000.—	„ 130.000.—
10	Crediteuren	„ 160.000.—	„ 190.000.—
11	Te innen wissels v/g	„ 35.000.—	„ 32.000.—
12	Te betalen wissels v/g	„ 30.000.—	„ 43.000.—
13	Onkosten	„ 30.000.—	„ 5.000.—
14	Interest	„ 1.000.—	„ 3.000.—
15	Afschrijving op dubieuze debiteuren	„ 3.000.—	„ 10.000.—
16	Prive	„ 5.000.—	„ 10.000.—
17	Kapitaal	—	„ 202.000.—
		ƒ 1.369.000.—	ƒ 1.369.000.—

Gegevens voor de balans:

3. Gebouwen hebben een waarde van ƒ 98.000,—
6. Effecten „ „ „ „ „ 30.000,—
7. Inventaris heeft „ „ „ „ 5.000,—
8. Goederen hebben „ „ „ „ 85.000,—
11. Te innen wissels v/g;
    in portefeuille $ 800,— à 2,60 = 2.080,—
    £ 100./. à 12,02 = 1.202,—
12. Te betalen wissels:
    in portefeuille $ 1.900,— à 2,60 = 4.940,—
    Jen. 5.000,— à 1,24 = 6.200,—
    Rupee 2.000,— à 0,84 = 1.680,—
15. Afschrijving op dub. deb.:
    te reserveeren op nieuwe rekening ƒ 10.000,—

Stel met behulp van bovenstaande gegevens de saldi-balans, de balans, en de „nota van verlies en winst" op.

17e Les.

Proefbalans der N. V. „Cultura", Solo.

Nummer van het folio	NAMEN DER REKENINGEN	PROEFBALANS Debet	PROEFBALANS Credit
1	Kas	*f* 121.500,—	*f* 114.500,—
2	Bank	„ 260.000,—	„ 175.000,—
3	Gebouwen	„ 80.500,—	—
4	Inventaris	„ 5.000.—	—
5	Goederen	„ 230.000,—	„ 300.000,—
6	Debiteuren	„ 305.000,—	„ 269.000,—
7	Te innen wissels	„ 190.000,—	„ 160.000,—
8	Te innen wissels v/g	„ 65.000,—	„ 60.000,—
9	Crediteuren	„ 210.000,—	„ 230.000,—
10	Te betalen wissels	„ 70.000,—	„ 90.000,—
11	Te betalen wissels v/g.	„ 105.000.—	„ 135.000,—
12	Onkosten	„ 25.000,—	„ 1.000,—
13	Interest	„ 600,—	„ 100,—
14	Dubieuze Debiteuren	„ 10.000,—	„ 5.000,—
15	Afschrijving Dub. Deb.	„ 1.000,—	„ 4.000,—
16	Privé	„ 6.000,—	—
17	Kapitaal	—	„ 142.000,—

Gegevens voor de balans:

3. Waarde van het gebouw *f* 78.000,—
4. Inventaris, waarde „ 4.500,—
5. Goederen, waarde „ 35.000,—
8. Te innen wissels v/g: $ 3.000,— à 1,26 *f* 3.780,—
   £ 100,— à 12,02 „ 1.202,—
   f 4.982,—
11. Te betalen wissels v/g:
   $ 1.000,— à 1,44 *f* 1.440,—
   £ 1.000,— à 12,04 „ 12.040,—
   $ 2.000.— à 2,80 „ 5.600,—
   f 1.000.— N. C. à 97½ „ 10.256,41
   f 29.336,41
12. Onkosten: nog te betalen *f* 500,—
   „ „ ontvangen „ 300,—
13. Interest: „ „ betalen „ 150,—
   „ „ ontvangen „ 200,—
14. Dubieuze debiteuren: geheel als verlies af te schrijven *f* 500,— vermoedelijk verlies op de overige posten *f* 3.000,—

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

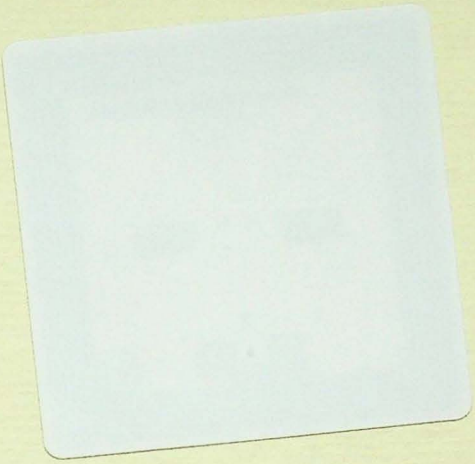

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA